

poradnik BIBLIOTEKARZA

Październik

10/2000

- MARIA WOŹNIAK: Ochrona i konserwacja zbiorów w bibliotekach polskich
- Brokerzy informacji
- Biblioteki w społeczeństwie demokratycznym
- Sławomir Mrozek. Zestawienie bibliograficzne

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

BIBLIOTEKA SZKOLNA MOL

JEDYNY KOMPUTEROWY PROGRAM BIBLIOTECZNY

**zalecany przez
Ministerstwo Edukacji Narodowej
dla bibliotek szkolnych**

**- w zestawie zalecanych
środków dydaktycznych nr 0140**

**WYKONANY SPECJALNIE
DLA BIBLIOTEK SZKOLNYCH**

**POSIADA WSZYSTKIE
FUNKCJE POTRZEBNE
W BIBLIOTECĘ
SZKOLNEJ**

**PONAD 1700 SZKÓŁ
KORZYSTA
Z PROGRAMU**

MOL ® Sp. z o.o.

81-340 Gdynia
ul. Hryniewickiego 10
tel./fax (058) 661 15 83
tel./fax (058) 620 39 53
e-mail: mol@mol.com.pl

VULCAN

ZARZĄDZANIE OŚWIATĄ

51-657 Wrocław
ul. Kazimierska 15
tel. (071) 348 01 01
fax (071) 348 01 03
e-mail: vulcan@vulcan.edu.pl

ZYSKASZ NA CZASIE - JUŻ ZACZNIJ PRACĘ Z "MOLEM"

Poradnik **BIBLIOTEKARZA** nr 10 (607), 2000

W NUMERZE

Od redaktora 2

PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE

- Maria Woźniak** 3 Ochrona i konserwacja zbiorów w bibliotekach polskich
Marcin Drzewiecki 7 Brokerzy informacji
Maria M. Siuda 10 Działalność informacyjna Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach

RELACJE

- Barbara Budyńska** 14 Biblioteki w społeczeństwie demokratycznym
Małgorzata Kisilowska 16 O poprawę jakości w nauce i pracy

SYLWETKI

- Stefan Kubów** 17 Bibliotekarskie pasje Edwarda Pomarańskiego

RECENZJE

- 18 Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!
(oprac. J. Chruścińska)
19 Nowości „Biblioteczki Reformy” (J.Ch.)

KSIĄŻKA

- Robert Miszczuk** 20 Wydajemy własną książkę
Świat książki dziecięcej
Izabela Kiełtyk 21 Problemy dzieci sprawnych inaczej we współczesnej prozie „dziecięco-młodzieżowej”. Cz. 1. Literatura polska
Kalejdoskop
Bogdan Klukowski 25 Książka jako dobro kultury

BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO

- Joanna Chapska** 26 Nagroda im. Anny Platto
Zdzisław Bieleń 27 Dar Fundacji im. Kronenberga dla Biblioteki im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie
Moja biblioteka
Marianna Łozowska 27 Podwójny jubileusz Biblioteki Publicznej w Suwałkach
Krystyna Karwas 28 Jak efektywnie wykorzystać komputer w bibliotece?

WARSZTATY CZYTELNICZE

- Halina Chołost** 29 Sławomir Mrozek. Zestawienie bibliograficzne w wyborze
Prawo biblioteczne
Krystyna Kuźmińska 30 Odprawa emerytalna

INFORMACJE • KOMUNIKATY • DONIESIENIA 31

Spisy treści „Poradnika Bibliotekarza” dostępne w Internecie pod adresem <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/czasopisma/czas2.html> „Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy”.
Informujemy również naszych Czytelników, że mogą korzystać z adresu poczty e-mail: sbp@ceti.pl

Dziesiąty miesiąc roku kojarzy nam się nie tylko z pełnią polskiej jesieni i babiego lata, ale przede wszystkim z inauguracją roku akademickiego. Nas – bibliotekarzy – interesuje oczywiście aspekt kształcenia zawodowego w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Przyszli i obecni bibliotekarze zdobywają wyższe kwalifikacje zawodowe w 7 uniwersytetach – w Warszawie, we Wrocławiu, Krakowie, Katowicach, Lublinie, Toruniu i Olsztynie, a także w wyższych szkołach pedagogicznych oraz w uczelniach prywatnych. Są to studia w różnych systemach, na różnych poziomach, często już dwuczłonowe (licencjackie i magisterskie) – nawiązujące organizacyjnie i programowo do struktury szkolnictwa zachodniego, zapewniające drożność programową i mobilność studiowania. O problemach kształcenia uniwersyteckiego przyszłych bibliotekarzy i nie tylko (autor wymienia ponad 12 specjalności od animatora czytelnictwa po konsultanta informacyjnego i menedżera zasobów informacji) mówi artykuł prof. Marcina Drzewieckiego pt. „Brokerzy informacji”. Autor przedstawia misję zawodu, który liczy blisko 3500 lat historii i charakteryzuje jego współczesne wieloaspektowe oblicze. Artykuł jest adresowany do przyszłych studentów, ale sądzę, że z powodzeniem zainteresuje czytelników naszego pisma, zwłaszcza tych, którzy wybierają się na studia.

W dziale «Problemy. Doświadczenia. Opinie» przedstawiam Państwu opracowanie Marii Woźniak dotyczące zagadnień ochrony i konserwacji zbiorów w bibliotekach. W środowisku bibliotekarskim wzrosła ostatnio świadomość potrzeby działań na rzecz ochrony zbiorów, zwłaszcza po wielkiej powodzi, która nawiedziła nasz kraj w 1998 r. Bardziej niż w poprzednich latach odczuwamy konieczność zachowania naszego dziedzictwa intelektualnego zapisanego na papierze. Artykuł M. Woźniak odpowiada na pytania: co się robi w Polsce w zakresie konserwacji i ochrony zbiorów i jakie są perspektywy rozwoju tej ważnej specjalizacji. Natomiast Maria M. Siuda wprowadza czytelników w tajniki działalności informacyjnej w Wojewódzkiej Bibliotece Pedagogicznej w Kielcach i prezentuje jej warsztat.

Wszystkich czytelników, którym nie udało się być w Cedyzynie, zapraszam na relację z tej interesującej konferencji pt. „Biblioteki w społeczeństwie demokratycznym” pióra Barbary Budyńskiej. Tym razem w znakomitym gronie prelegentów i zaproszonych gości debatowano nad procesami społecznymi w ostatnim dziesięcioleciu i ich wpływie na przeobrażenia społeczeństwa i matych grup lokalnych, nie omijając wizji biblioteki w dobie Internetu, z możliwościami kontaktów, przepływem informacji, z ponadlokalnymi zadaniami.

Godna uwagi jest krótka informacja Roberta Miszczuka o ciekawej akcji, mającej siedmioletnie już tradycje, tworzenia przez dzieci własnych książek. Te niezwykle książki można oglądać nie tylko na warszawskich targach książki edukacyjnej, ale także w Młodzieżowym Domu Kultury „Muranów” w Warszawie. Adresy i telefony czytelnik znajdzie w tekście. Polecam lekturę artykułu Izabeli Kiełtyk o problemach dzieci sprawnych inaczej w literaturze polskiej. W następnym numerze drukowana będzie cz. 2 – dotycząca tych samych problemów omawianych w literaturze obcej. W związku z 70. rocznicą urodzin autora „Tanga” proponuję zestawienie bibliograficzne nt. twórczości Sławomira Mrożka.

Redakcja „Poradnika” otrzymuje wiele tekstów dotyczących praktycznych i jednocześnie bardzo osobistych aspektów pracy i osiągnięć w danej bibliotece. Pragnąc wykorzystać te materiały (z pewnością dla innych czytelników też cenne) postanowiliśmy inaugurować w tym numerze specjalną rubrykę zatytułowaną «Moja biblioteka». Jesteśmy ciekawi Państwa opinii.

Numer październikowy „Poradnika” jest składany w całości i jednocześnie drukowany w Zakładzie Poligraficznym „Primum” s.c. w Grodzisku Mazowieckim, który przejął druk nie tylko naszego pisma, ale również i „Bibliotekarza”.

Zapraszam do lektury.

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

W następnym numerze:

- Lucjan Billński: *Od Gutenberga do książki w wydaniu internetowym*
- Rita Szulc: *Biblioterapia z Internetu*
- Mikołaj Ochmański: *Obrazki z Internetu i co z tego wynika*

Ochrona i konserwacja zbiorów w bibliotekach polskich

MARIA WOŹNIAK

Dziedzinę określaną ogólnie jako ochrona i konserwacja zbiorów współtworzy kilka płaszczyzn działania. Dla właściwego zrozumienia tematu, chciałabym na wstępie, w sposób bardzo syntetyczny je zdefiniować.

1. **Profilaktyka** – rozumiana jako zespół działań ograniczających szkodliwy wpływ czynników powodujących destrukcję materiałów. Działania profilaktyczne to przede wszystkim stwarzanie odpowiednich warunków magazynowania, utrzymywanie czystości oraz optymalnej i stabilnej temperatury i wilgotności względnej powietrza, stosowanie opakowań i opraw ochronnych, ale także przygotowywanie planów kontrolowanych działań w sytuacji katastrofy czy klęski żywiołowej.

2. **Konserwacja** – czyli zespół działań przedłużających wytrzymałość materiałów oraz hamujących przebieg procesów destrukcji, a więc jednostkowe i masowe sposoby dezynfekcji, odkwaszania, wzmacniania struktury osłabionego papieru. Masowe działania tego typu dotyczą przede wszystkim zbiorów XIX- i XX-wiecznych.

3. **Restauracja** – czyli zespół działań przywracających lub odtwarzających wartości artystyczne i estetyczne poszczególnym obiektom zabytkowym lub unikatowym. W Polsce często jeszcze ta sfera działań funkcjonuje pod nazwą konserwacja.

4. **Zabezpieczenie** – czyli utrwalenie treści poprzez przeniesienie na inny nośnik, np. mikrofilmy, mikrofiszę, CD-ROM-y lub reprinty, kopie, makiety, przedruki faksymilowe itp.

Rozwój działalności w zakresie ochrony i konserwacji zbiorów uzależniony jest od wdrażania przemysłanych, perspektywicznych koncepcji bazujących na oszacowaniu stanu zachowania zbiorów i uwzględniających:

- prowadzenie prac badawczych i dokumentacyjnych,

- poszukiwanie nowych metod i technologii,
- opracowywanie programów działań konserwatorskich, restauratorskich i zabezpieczających,

- tworzenie regulaminów i prawnych rozwiązań całego kompleksu zagadnień ochrony profilaktycznej, także w zakresie stosowania materiałów odpowiedniej jakości i drukowania na trwałym, bezkwasowym papierze zbiorów obecnie wydawanych i gromadzonych,

- kształcenie specjalistycznych kadr konserwatorów, restauratorów i osób zarządzających tą sferą działalności bibliotek i archiwów.

Szukanie właściwych rozwiązań przy złożoności tej problematyki wymaga szerokiej wiedzy oraz inicjowania przez biblioteki ściślejszej współpracy z konserwatorami papieru i środowiskami z kręgów nauki i techniki, ale przede wszystkim zapewnienia odpowiednich środków finansowych umożliwiających realizację podejmowanych przedsięwzięć.

***

Ocena naszych dotychczasowych osiągnięć nie wygląda najlepiej. Możemy poszczycić się kadrą wykwalifikowanych konserwatorów papieru, kształconych w dwóch ośrodkach w Polsce – w toruńskim Uniwersytecie Mikołaja Kopernika i warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Przygotowywani są oni do wykonywania przede wszystkim prac restauratorskich przy zabytkowych rękopisach, drukach oprawnych w skórę, grafikach i dziełach sztuki na podłożu papierowym. Podejmując pracę w bibliotece, obarczani są ogromem zadań związanych z całością problemów ochrony i zabezpieczania zbiorów, w tym również z zagadnieniami dotyczącymi konserwacji masowej XIX i XX-wiecznych zasobów. Przerasta to oczywiście ich wiedzę i kompetencje zawodowe. Biblioteki nasze nie mają niestety znaczących osiągnięć ani tradycji w zakresie ochrony profilaktycznej i konserwatorskiej zbiorów, stąd również brak odpowied-

nich struktur organizacyjnych, wyspecjalizowanych kadr, a także zasad finansowania tej sfery działalności.

W wielu bibliotekach nieprzestrzegane są nawet podstawowe wymogi profilaktyki konserwatorskiej, jak chociażby systematyczne odkurzanie zbiorów i kontrolowanie warunków klimatycznych w magazynach.

* * *

W Stanach Zjednoczonych, Kanadzie i krajach Europy Zachodniej świadomość potrzeby działań zapewniających zbiorom właściwe warunki przechowywania, zabiegi konserwatorskie oraz trwałość egzemplarzy gromadzonych obecnie jest zdecydowanie bardziej zaawansowana niż w wielu krajach Europy Wschodniej, w tym również i w Polsce.

Już na początku lat 70. ukazywały się tam liczne apele, publikacje, różnego rodzaju poradniki dla bibliotekarzy uświadamiające skalę zagrożeń oraz propagujące sposoby postępowania mające na celu prawidłowe traktowanie i zabezpieczanie zbiorów.

W latach 80. problemy ochrony zbiorów bibliotecznych i archiwalnych objęte zostały węzłowym programem PAC (*Preservation and Conservation*) opracowanym w 1985 r. przez Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Bibliotekarzy IFLA. Celem programu była pomoc społeczności bibliotecznej w rozwiązywaniu podstawowych zadań z zakresu ochrony i konserwacji zbiorów, a także umiędzynarodowienie tej problematyki, gdyż jedynie tą drogą można zmanifestować skalę zagrożeń, rangę przedsięwzięcia oraz wypracować właściwe rozwiązania. W Stanach Zjednoczonych w 1986 r. utworzono Komisję Zachowania i Dostępu (*Commission on Preservation and Access*), która po oszacowaniu stanu zachowania zbiorów, opracowała projekt masowej akcji przenoszenia ich na mikrofilmy. Takie rozwiązanie zapewnia ochronę oryginałom i jednocześnie gwarantuje łatwiejszy i bardziej powszechny do nich dostęp poprzez formy zastępcze.

Inicjatywy te zaowocowały powstaniem i realizacją wielu programów strategicznych i dokumentów rządowych, wytyczających politykę państw w tym zakresie. Na przykład w 1990 r. prezydent Stanów Zjednoczonych George Bush podpisał uchwałę Kongresu w sprawie ustanowienia polityki dotyczącej stosowa-

wania trwałych papierów drukowych; w Niemczech powstało szereg nowych ośrodków konserwatorskich i szkoleniowych, jak chociażby Instytut Konserwacji Zasobów Archiwalnych i Bibliotecznych w Ludwigsburgu, znakomicie wyposażony w sprzęt oraz urządzenia do konserwacji, restauracji i mikrofilmowania zbiorów. Problemy konserwacji stały się tematami prac badawczych instytutów naukowych w Niemczech, Francji, Holandii i Austrii. Zaczęto np. poszukiwać nowych metod i rozwiązań masowego odkwaszania zbiorów czy powstrzymywania destrukcji papieru spowodowanej wżerami atramentowymi i miedziowymi.

Korzystając z doświadczeń amerykańskich, w 1994 r. utworzono w Amsterdamie Europejską Komisję Zachowania i Dostępu (*European Commission on Preservation and Access*) stawiającą sobie za cel propagowanie, inicjowanie i wspieranie wszelkich akcji związanych z ratowaniem zagrożonego dziedzictwa kulturowego utrwałonego na papierze. Problemy zachowania zbiorów zgromadzonych w archiwach i bibliotekach przestały być podmiotem zainteresowania i troski wąskiej grupy specjalistów, stały się wyzwaniem dla całych społeczeństw i elit rządzących.

* * *

W Polsce pewne ożywienie wokół tej problematyki można było zaobserwować dopiero w latach 90. W nowo wybudowanym gmachu Biblioteki Narodowej, a więc wiodącej placówce tego typu w Polsce, pojawiły się pod koniec 1989 r. warunki dla uruchomienia działalności Zakładu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych z odpowiednim zapleczem laboratoryjnym. W Zakładzie znaleźli zatrudnienie specjaliści z dziedziny konserwacji papieru, starych druków, rękopisów i grafiki oraz mikrobiologii i chemii konserwatorskiej. Prężna działalność zespołu i profesjonalne podejście do spraw ochrony i konserwacji zbiorów szybko zyskały aprobatę bibliotekarzy, kustoszów i dyrekcji BN. W 1992 r. utworzony został Dział Ochrony i Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych BN, w skład którego weszły poza Zakładem Konserwacji – Zakład Mikrofilmów, Zakład Reprografii, Introligatornia Specjalistyczna i Oddział Kontroli Zbiorów. Kierowanie Działem powierzono dr Barbarze Drewniewskiej-Idziak.

W 1995 r. odbyła się w Bibliotece Narodowej konferencja pt. „Ratowanie i ochrona zbiorów”, której celem była przede wszystkim ocena obecnej sytuacji oraz uświadomienie środowiskom bibliotekarskim w Polsce istniejących zniszczeń i zagrożeń, ale również nawiązanie współpracy z innymi środowiskami zaangażowanymi w problematykę zachowania przeszłego oraz przyszłego dziedzictwa kulturowego utrwalonego na papierze. Referaty wygłaszali m.in. prof. Alicja Strzelczyk – kierująca od wielu lat Zakładem Papieru i Skóry Instytutu Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu; prof. Bronisław Zyska – wykładowca przedmiotu „Ochrona zbiorów bibliotecznych przed zniszczeniem” na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach – niestrudzony popularyzator wiedzy dotyczącej badań nad trwałością i kwasowością papieru drukowego, autor bardzo wielu publikacji; dr Józef Dąbrowski i inż. Henryk Gonera z Instytutu Celulozowo-Papierniczego w Łodzi.

W Konferencji uczestniczyli przedstawiciele 85 bibliotek centralnych, naukowych, wojewódzkich, publicznych i uniwersyteckich z całego kraju. W dyskusji wszyscy wyrażali opinię o konieczności wzmocnienia działań w zakresie problematyki ochrony i konserwacji zbiorów, gdyż zagadnienia te nie zajmowały dotychczas należnego im miejsca w hierarchii problemów bibliotecznych.

Godne najwyższego uznania jest zaangażowanie i docenienie wagi tych zagadnień przez prof. Adama Manikowskiego, pełniącego wówczas funkcję dyrektora Biblioteki Narodowej. Dzięki jego inicjatywie w styczniu 1995 r. zostało utworzone w Polsce **Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zasobów Bibliotecznych i Archiwalnych**, stawiające sobie za cel uświadomienie społeczeństwu istniejących zagrożeń, inspirowanie działań ułatwiających podejmowanie współpracy bibliotekarzy, archiwistów, naukowców i przedstawicieli świata kultury oraz wypracowanie wspólnie programu ratowania i ochrony zagrożonych zbiorów.

Na sympozjum polsko-niemieckim pt. „Konserwacja zbiorów w bibliotekach naukowych”, które odbyło się w 1997 r. w Szczecinie, prof. A. Manikowski w swym referacie nakreślił najpilniejsze zadania stojące przed bibliotekarzami, archiwistami, środowiskami konserwa-

torów i naukowców, których realizacja umożliwi stworzenie narodowego planu ochrony zbiorów bibliotecznych i zasobów archiwalnych oraz „uczyni go jednym ze strategicznych przedsięwzięć nauki polskiej”. Rozważał również koncepcję „podjęcia wspólnych działań na rzecz utworzenia strategicznego centrum kierującego akcją ochrony i ratowania zagrożonych kolekcji oraz skłonienia władz państwowych i innych mecenasów rozumiejących ponadczasowe znaczenie dziedzictwa intelektualnego do stworzenia tej akcji wystarczających podstaw finansowych”. Efektem starań prof. A. Manikowskiego oraz grona wybitnych osobistości ze świata kultury i nauki skupionych w Stowarzyszeniu było przygotowanie Memoriału „O potrzebie ratowania dziedzictwa kultury polskiej w zbiorach bibliotecznych i archiwalnych XIX i XX wieku”, skierowanego do najwyższych władz naszego kraju.

Wydarzeniem przełomowym, które ujawniło szereg zaniedbań i dobitnie uświadomiło konieczność podjęcia intensywnych działań na rzecz ochrony zbiorów, była wielka powódź w 1998 r. Na bazie tych tragicznych doświadczeń pojawiło się wiele cennych inicjatyw stwarzających możliwości rozwoju tej sfery działalności bibliotek.

Dzięki aktywności środowiska toruńskich konserwatorów w grudniu 1998 r. powstała „Ogólnopolska Rada dla Ratowania Zbiorów Bibliotecznych po Powodzi”, której przewodniczącą została prof. dr hab. Alicja Strzelczyk z Uniwersytetu Toruńskiego. Zasadnicze sprawy, którym Rada patronuje, dotyczą problemów ochrony profilaktycznej zbiorów oraz doposażenia kilku działających już pracowni konserwatorskich w bibliotekach w odpowiedni sprzęt i urządzenia umożliwiające ratowanie zbiorów, które ucierpiały podczas powodzi.

Co najmniej pięć takich ośrodków konserwatorskich w Polsce powinno być przygotowanych do prowadzenia prac restauratorskich na szerszą skalę, aby w przypadku kataklizmu mogły uczestniczyć w akcjach ratowania zbiorów. Program Rady był dyskutowany na kilku spotkaniach w Warszawie, Toruniu i Opolu; uzyskał również akceptację MKiS oraz Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. W 1998 r. pojawiły się pieniądze na zakup liofilizatorów dla Biblioteki Narodowej w Warszawie i Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu. Z fundu-

szu popowodziowego realizowany był także zakup komory dezynfekcyjnej w Bibliotece Narodowej, co pozwoliło na przystąpienie do osuszania 1000 zamrożonych książek z zabytkowego księgozbioru Biblioteki Seminarium Duchownego w Nysie. Biblioteka Narodowa przeprowadzi prace konserwatorskie przy tym księgozbiore.

Optymizmem napawa również fakt, że nowe gmachy kilku bibliotek w Polsce już w założeniach projektowych uwzględniały odpowiednie zaplecze konserwatorsko-laboratoryjne. Tak jest np. w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, w Bibliotece Śląskiej w Katowicach, w Książnicy Pomorskiej w Szczecinie i w rozbudowywanym Gmachu Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie.

Z naszych doświadczeń wynika, że ścisła współpraca pomiędzy bibliotekarzem a konserwatorem jest nieodzowna dla właściwego rozwiązywania problemów merytorycznych, badawczych i naukowych. Najlepsze efekty tej współpracy, zwłaszcza przy konserwacji najcenniejszych, zabytkowych zbiorów, daje możliwość wykonywania prac w ramach własnej placówki. Bardzo ważne jest, aby wśród podstawowych zadań, jakie mają do wypełnienia biblioteki, znajdowała się również problematyka konserwatorska, którą dziś należy traktować jako nieodzowny element działalności współczesnej biblioteki.

* * *

W ostatnim okresie pojawiły się również pewne nadzieje na objęcie ochroną konserwatorską wielomilionowych zbiorów XIX- i XX-wiecznych. W przeciwieństwie do zbiorów zabytkowych, gdzie każdy obiekt traktowany jest indywidualnie, zbiory nowsze ze względu na ogromną ich liczbę muszą podlegać procesom tzw. masowej konserwacji.

Wspomniany wcześniej *Memoriał* Stowarzyszenia na Rzecz Ochrony Zbiorów Bibliotecznych i Archiwalnych, poruszający problemy kwasowości i rozpadu zbiorów XIX- i XX-wiecznych, wydrukowanych na papierze złej jakości, spotkał się z przychylnym zrozumieniem władz państwowych i Komitetu Badań Naukowych.

W 1999 r. Ministerstwo Kultury i Sztuki przy współudziale Biblioteki Narodowej wstępnie opracowało „Strategiczny program rządowy ratowania dziedzictwa kultury pol-

skiej w zbiorach bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych”, który powstał na bazie założeń sformułowanych w Zakładzie Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych Biblioteki Narodowej.

W opracowywaniu programu bardzo aktywnie uczestniczyli: mgr Joanna Pasztaleniec-Jarczyńska – dyrektor BN ds. naukowych, dr hab. Krzysztof Zamorski – dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, doc. dr hab. Daria Nałęcz – naczelny dyrektor Archiwów Państwowych, doc. dr hab. Andrzej Barański i dr Jacek Grochowski ze Środowiskowego Laboratorium Analiz Fizykochemicznych i Badań Strukturalnych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Zasadnicze zadania ujęte w programie dotyczą opracowania raportu o stanie zachowania zbiorów XIX- i XX-wiecznych w Polsce; budowy sieci komór dezynfekcyjnych i instalacji umożliwiających odkwaszanie książek i archiwaliów w skali masowej; uruchomienia programów badawczych związanych z tą problematyką; wyposażenia ośrodków konserwatorskich w urządzenia do wzmacniania struktury kruszącego się papieru; wprowadzenia niezbędnych uwarunkowań prawnych umożliwiających realizację programu oraz określenia polityki państwa w tym zakresie. Całe przedsięwzięcie, rozłożone w czasie na ponad 10 lat, wymagać będzie oczywiście zapewnienia odpowiednich środków finansowych z budżetu państwa, zaangażowania i współpracy wielu instytucji oraz środowisk naukowo-badawczych. Wdrożenie programu uzależnione jest obecnie od decyzji zapadających na szczeblach ministerialnym i rządowym. Wszyscy musimy mieć jednak świadomość, że podjęcie akcji masowej konserwacji oraz zabezpieczenia zbiorów XIX- i XX-wiecznych jest nieuniknione i stanowi być może wyzwanie dla pokolenia schyłku XX wieku.

Podsumowując dokonania ostatnich paru lat, myślę, że pewien postęp udało nam się jednak osiągnąć. W środowisku bibliotekarskim wzrosła na pewno świadomość potrzeby intensywniejszych działań na rzecz ochrony zbiorów, problemami naszymi zainteresowały się ośrodki naukowo-badawcze w Warszawie, Krakowie, Katowicach, Łodzi, Toruniu; uruchomiony został proces uświadomienia władzom naszego kraju i społeczeństwu groźby utraty dla przyszłych pokoleń części dziedzictwa intelektualnego zapisanego na papierze.

Może nie są to jeszcze osiągnięcia zbyt efektywne, ale bardzo ważne, gdyż służą tworzeniu odpowiedniego klimatu sprzyjającego wypracowaniu wspólnej, strategicznej koncepcji ratowania zagrożonych zbiorów.

Mówiąc o perspektywach rozwoju nie można pominąć czynnika chyba najważniejszego, jakim są ludzie. To przede wszystkim od ich poczucia odpowiedzialności, inicjatywy i zaangażowania zależeć będzie, jak potoczą się dalsze sprawy związane z problematyką ochrony zbiorów w bibliotekach polskich.

Istotnym elementem warunkującym rozwój każdej dziedziny jest szkolenie specjalistycznych kadr, odpowiednich do istniejących potrzeb. Niezbędne zatem wydaje się przełamywanie tradycyjnej izolacji środowisk bibliotecznych i nawiązywanie coraz szerszej współpracy ze światem nauki i techniki,

zwłaszcza z dziedziny chemii oraz mikrobiologii. Należałoby również przeanalizować dotychczasowe programy nauczania uczelni kształcących konserwatorów i bibliotekarzy. Powinniśmy się wspólnie zastanowić, jakie zmiany trzeba wprowadzić, aby absolwenci wyższych uczelni zatrudniani w bibliotekach i archiwach posiadali odpowiednią wrażliwość i zasób wiedzy z zakresu ochrony zbiorów. Umożliwi to podejmowanie w przyszłości właściwych decyzji w rozwiązywaniu tych złożonych, ale jakże istotnych problemów. Od tych decyzji zależeć będzie, co z przechowywanego w polskich bibliotekach dziedzictwa kulturowego zdołamy ocalić i przekazać następnym pokoleniom.

Maria Woźniak jest konserwatorem – kierownikiem Zakładu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych w Bibliotece Narodowej

Edukacja bibliotekarzy '2001

brokerzy informacji

MARCIN DRZEWIECKI

Misja zawodu

Podstawową misją zawodu bibliotekarza, mającego blisko 3500 lat historii jest zaspokajanie potrzeb związanych z wyszukiwaniem i udostępnianiem informacji wszelkim grupom społecznym – od przedszkolaków do najstarszych mieszkańców, od uczniów szkół podstawowych do ekspertów wszystkich dziedzin nauki, gospodarki i życia społecznego.

Zadaniem absolwentów studiów informacyjno-bibliologicznych jest więc zapewnienie powszechnego dostępu do informacji, transmisja informacji między jej wytwórcą i odbiorcą, a równocześnie ochrona prawa własności informacji, autora do jego dzieła, prawa użytkownika do prywatności. Nasi specjaliści rozpoznają

potrzeby informacyjne, tworzą zasoby informacji i – najogólniej mówiąc – zarządzają nimi we wszystkich typach środowisk informacyjnych, np. w bibliotekach, ośrodkach i działach informacji różnych instytucji czy w komputerowych sieciach informacyjnych.

Zarządzając zasobami informacji posługują się szeroką gamą nośników – poczynając od manuskryptów, starodruków, współczesnych książek i czasopism, a kończąc na mikrofilmach, CD-ROM-ach, dokumentach multimedialnych i komputerowych bazach danych.

Od współczesnego pracownika informacji i bibliotekarza oczekuje się zatem złożonych kwalifikacji. Wiedza o tym, jak efektywnie zarządzać informacją, w którą staramy się wyposażyć absolwentów naszych studiów, jest coraz wyżej ceniona na rynku pracy.

Oferowane przez nas programy kształcenia dają szansę zdobycia atrakcyjnego zawodu w wielu specjalnościach, m.in.: analityka informacji, animatora czytelnictwa, bibliotekarza-nauczyciela, bibliotekarza naukowego, biblioterapeuty, bibliotekarza systemowego, brokera informacji, projektanta systemów informacyjnych, indeksatora, klasyfikatora, konsultanta informacyjnego, menedżera zasobów informacji.

Praca czeka

Nasi absolwenci pracują nie tylko w bibliotekach czy mediotekach, lecz także w firmach wydawniczych, księgarskich, prasie, w ośrodkach informacji najróżniejszego typu, placówkach naukowych, kancelariach prawniczych, bankach, a nawet w wywiadowniach gospodarczych. Ostatnio – i to jest ciekawe – właśnie banki wykazują duże zainteresowanie naszymi absolwentami. Znane jest porzekadło – „Czas to pieniądź”. Dziś bardziej trafne byłoby – „Informacja to pieniądź”. **Pracownik, który potrafi szybko wyszukać właściwe informacje, zanalizować ich treść, ocenić pod względem merytorycznym i wydobyć najistotniejsze dla potrzeb pracodawcy elementy – jest na wagę złota.**

Oferuje się też pracę studentom – na rok, dwa przed ukończeniem studiów. Zwykle firmy zatrudniające studentów prowadzą jednocześnie ich dokształcanie do swoich, nierzadko bardzo specyficznych potrzeb. Wiąże się to m.in. z atrakcyjnymi stażami zagranicznymi.

Ze znalezieniem pracy absolwenci tych studiów nie mają więc żadnych kłopotów. Zarobki są bardzo różne i zależą przede wszystkim od miejsca zatrudnienia. Niektórzy otrzymują bardzo wysokie pensje, znacznie wyższe niż rektor uniwersytetu.

Przebieg nauki

Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW jest obecnie największym uniwersyteckim ośrodkiem kształcenia oferującym 3-letnie studia licencjackie I-go stopnia oraz 5-semestralne studia magisterskie uzupełniające II-go stopnia w zakresie informacji naukowej i bibliotekoznawstwa.

Studia licencjackie, jak i uzupełniające studia magisterskie prowadzone są w dwóch trybach – w formie studiów stacjonarnych i studiów zaocznych (sześć trzydniowych zjazdów w semestrze organizowanych w piątki, soboty i niedziele). W obu przypadkach program studiów jest identyczny pod względem merytorycznym i zapewnianych uprawnień. Różni się natomiast organizacją zajęć i liczbą przeznaczonych na nie godzin. Program realizowany w trybie studiów zaocznych obejmuje około 30 proc. liczby godzin przewidzianych na poszczególne przedmioty w pro-

gramie realizowanym w trybie stacjonarnym. Zakłada się przy tym intensywną naukę indywidualną studentów na podstawie literatury lub specjalnie przygotowanych materiałów dydaktycznych.

Absolwenci studiów licencjackich oraz magisterskich uzupełniających – zrealizowanych zarówno w trybie stacjonarnym, jak i zaocznym – otrzymują dyplom i tytuł licencjata (lub odpowiednio – magistra) bibliotekoznawstwa i informacji naukowej.

Europejski atest

Realizacja programu studiów licencjackich i magisterskich uzupełniających kontrolowana jest zgodnie z zasadami European Credit Transfer System. ECTS został opracowany przez Komisję Wspólnoty Europejskiej w celu umożliwienia i ułatwienia międzyuczelnianej wymiany studentów, a także ustalenia zasad uznawania części studiów odbytych zagranicą w innej uczelni w kraju. Dostarcza sposobu pomiaru i oceny zdobytej przez studentów wiedzy.

Punkty kredytowe, które są przyporządkowane poszczególnym przedmiotom, określają wkład pracy studenta (wykłady, ćwiczenia, laboratoria itp., a także praca własna), jaki musi on wnieść, aby uzyskać zaliczenie danego przedmiotu. Wkładowi pracy wymaganemu do zaliczenia semestru przyporządkowano umownie 30 punktów kredytowych i – odpowiednio – 60 punktów dla roku studiów. Przedmiotowi przypisuje się liczbę punktów, która odpowiada wkładowi pracy potrzebnemu do zaliczenia danego przedmiotu w stosunku do wkładu pracy niezbędnego do zaliczenia semestru. Punkty kredytowe określają więc względny, a nie bezwzględny wkład pracy studenta do zaliczenia danego przedmiotu.

Uzyskanie przez studenta odpowiedniej liczby punktów kredytowych daje podstawę do zaliczenia semestru (roku) studiów. System ten nie eliminuje stopni, które są stosowane do oceny poziomu wiedzy studenta.

Śluchacz studiów licencjackich musi uzyskać w każdym semestrze minimum 30 punktów ECTS. Realizacja całego programu wymaga uzyskania minimum 180 punktów ECTS, w tym 114 punktów za kierunkowe przedmioty obowiązkowe, 16 punktów za przedmioty opcjonalne, 14 punktów za obowiązkowe

przedmioty uzupełniające, 26 punktów za seminarium dyplomowe i 10 punktów za praktykę zawodową.

Podczas studiów magisterskich uzupełniających student musi także uzyskać minimum 30 punktów ECTS, aby zaliczyć semestr nauki. Realizacja całego programu wymaga uzyskania minimum 150 punktów ECTS, w tym 30 punktów za seminarium magisterskie, 15 punktów za praktykę specjalistyczną i 105 punktów za przedmioty specjalistyczne.

Wymiana zagraniczna

Wprowadzenie tego systemu sprzyja wyjazdom naszych studentów do uczelni zagranicznych w ramach międzynarodowych programów TEMPUS i SOCRATES. Obecnie Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW prowadzi regularną współpracę z następującymi uczelniami i wydziałami:

- Faculteit Economie en Management Hogeschool Ijselland Deventer (Holandia),
- Department of Information Studies and Librarianship, Bar Ilan University (Izrael),
- Komunikacijos Faculteto Vilniaus Universiteto (Litwa),
- Fachhochschule Hannover, Fachbereich Informations und Kommunikationswesen, Institut für Geschichtlicher Landeskunde und Historische Hilfswissenschaften Universität, Tübingen (Niemcy),
- School of Library and Information Science, Kent State University, School of Library and Information Science Emporia State University, Kansas (USA),
- Department of Information Science, City University, London, School of Information and Communication, University of North London (Wielka Brytania).

Każdego roku przygotowywane są ponadto wspólne seminaria naukowe lub szkoły letnie naszych studentów i słuchaczy z uczelni partnerskich: z Niemiec, Holandii, Szwecji, Wielkiej Brytanii oraz Litwy. Seminaria te i szkoły letnie organizowane są na terenie jednego z państw biorących udział w programie współpracy.

Obecnie w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW kształcą się około tysiąca osób na studiach dziennych, zaocznych i podyplomowych. I każda z nich znajdzie taką pracę, o jakiej marzy.

Studiować w Warszawie

Program studiów licencjackich w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW obejmuje sześć semestrów nauki, w ciągu których słuchacze zdobywają podstawową wiedzę zawodową w zakresie działalności informacyjnej i bibliotekoznawstwa oraz wiedzę ogólną w zakresie szeroko rozumianego wykształcenia humanistycznego. W semestrze piątym i szóstym przewidziane jest przygotowanie pracy dyplomowej, która wraz z zaliczeniem wszystkich przedmiotów przewidzianych w programie i złożeniem licencjackiego egzaminu dyplomowego jest warunkiem uzyskania dyplomu licencjata.

Ukończenie studiów licencjackich w IINSB UW i pomyślne przejście przez postępowanie kwalifikacyjne na uzupełniające studia magisterskie w IINSB UW uprawnia do zwolnienia z realizacji pierwszego z pięciu semestrów programu studiów magisterskich. Na studiach zaocznych przewidziana jest realizacja około 30% liczby godzin obowiązujących na studiach stacjonarnych.

Uzupełniające studia magisterskie są studiami drugiego stopnia adresowanymi do absolwentów studiów licencjackich – zarówno w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, jak i w innych dziedzinach. Kandydaci powinni wykazać się ogólną wiedzą humanistyczną, orientacją w zakresie problematyki obiegu informacji w społeczeństwie, umiejętnością przejrzystego formułowania myśli i konstruowania wypowiedzi, znajomością i umiejętnością swobodnego interpretowania treści co najmniej trzech lektur.

Program obejmuje pięć semestrów nauki.

Studia podyplomowe prowadzone w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW:

- Podyplomowe Studium Bibliotekoznawstwa tel. (0-22) 620 03 81 w. 177
- Podyplomowe Studium Ruchu Wydawniczego tel. (0-22) 620 03 81 w. 177
- Podyplomowe Studium Informacji Naukowej tel. (0-22) 620 03 81 w. 250

Adres:

Uniwersytet Warszawski
Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW
00-046 Warszawa, ul. Nowy Świat 69
tel./fax (0-22) 826 85 69
e-mail: ibin@plearn.edu.pl,
<http://www.lis.uw.edu.pl>

Adresy do korespondencji dla kandydatów:
rekrut@students.lis.uw.edu.pl
<http://students.lis.uw.edu.pl/~rekrut>

Prof. dr hab. Marcin Drzewiecki – dyrektor Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW, prodziekan Wydziału Historycznego UW ds. badań naukowych, konsultant krajowych i międzynarodowych organizacji rządowych i pozarządowych ds. książki, bibliotek i informacji, przewodniczący kolegium redakcyjnego czasopism „Bibliotekarz” i „Zagadnienia Informacji Naukowej”

Od red. Przedruk za zgodą autora z czasopisma „Perspektywy” 2000 nr 2

Działalność informacyjna Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach

MARIA M. SIUDA

Obsługa użytkowników

Dział Informacyjno-Bibliograficzny PBW w Kielcach istnieje od 1959 r., prowadzi działalność usługową dla nauczycieli, studentów i uczniów oraz np. dziennikarzy, emerytów i innych.

Początkujący użytkownicy, a w szczególności uczniowie, oczekują pomocy ze strony bibliotekarzy. Najczęściej jest to ich pierwszy kontakt z bibliografiami i z działem informacyjno-bibliograficznym. Dość często jeszcze biblioteka kojarzy się tylko z wypożyczaniem książek. Nadal zauważamy słabe przygotowanie uczniów w zakresie informacji naukowej, wynikające z nikłego stanu zaopatrzenia bibliotek szkolnych w bieżącą bibliografię narodową (głównie „Przewodnik Bibliograficzny” i „Bibliografię Zawartości Czasopism”).

Uczniowie przychodzą do biblioteki pedagogicznej z trudniejszymi tematami wypracowań, aby przygotować się do olimpiady, matury czy też z tematami prac dyplomowych. Nauczyciele-bibliotekarze udzielający informacji uczniom mają do wyboru dwie drogi – albo wyręczają ucznia i sami szukają źródeł, albo wspólnie pracując z uczniem pokazują, w jaki sposób wyszukiwać informacje w bibliografiach. Rola bibliotekarza w tym miejscu się nie kończy. Uczeń otrzymuje również wskazówki jak wypełnić rewers do czytelnika.

Tę grupę czytelników ocenić można jako nie w pełni przygotowaną do samodzielnego wyszukiwania źródeł informacji. Jest ona jednak ważna dla bibliotekarza, gdyż wielu młodych użytkowników podejmuje studia i korzysta następnie z warsztatu informacyjnego bibliotek uczelnianych. Biblioteki pedagogiczne pełnią więc rolę pomostu w przygotowaniu przyszłych użytkowników bibliotek szkół wyższych.

Kolejną grupę użytkowników stanowią nauczyciele. Wśród nich wyodrębniamy co najmniej 3 podgrupy: nadzór pedagogiczny, nauczyciele studiujący zaocznie i pracujący (nie doksztalcający się na studiach wyższych). Kuratorzy i wizytatorzy zgłaszają kwerendy dyrekcji, a pracownicy Działu ją realizują.

Tab. 1. Użytkownicy Czytelnia Dz. Inf. Bibliogr. (w tabeli nie uwzględniono osób samodzielnie korzystających z kartotek zlokalizowanych na korytarzu)

Lata	Ogółem użytkowników	w tym:			
		Nauczyciele	Studenci	Uczniowie	Inni
1990	425	88	264	45	28
1991	430	174	178	50	28
1992	506	152	233	91	30
1993	722	175	377	135	35
1994	871	259	402	166	44
1995	959	314	428	169	48

Opracowują zestawienia bibliograficzne oraz przygotowują odpowiednie książki do wypożyczenia. Potrzeby informacyjne nauczycieli studiujących są determinowane wymogami studiów wyższych (egzamin, prace semestralne, proseminaryjne, magisterskie). Natomiast tematy, z którymi zwracają się nauczyciele z trzeciej grupy, wiążą się z bieżącą pracą dydaktyczno-wychowawczą. Najczęściej poszukują oni programów nauczania, scenariuszy imprez szkolnych, materiałów do referatów i opracowań związanych z przygotowaniem się do stopnia specjalizacji.

Poszukiwania informacyjne studentów to głównie recenzje, konspekty lekcji, prace semestralne i wyszukiwanie bibliografii do prac magisterskich. Biblioteka pedagogiczna stanowi dla studentów uzupełnienie biblioteki szkoły wyższej.

Od 1990 r. poszerzono zakres treściowy udzielanych informacji, nie ograniczając się tylko do podstawowych kręgów tematycznych tożsamy z zawartością kartotek, czyli pedagogiki, literatury itp. Użytkownicy coraz częściej pytają o dzieje najnowsze, ekologię, demografię, astronomię.

Od 1995 r. wykorzystuje się do obsługi użytkowników także komputer i programy MAK i SAPI. Niewątpliwą zaletą MAK-a

są bazy danych „Przewodnika Bibliograficznego”, „Bibliografii Zawartości Czasopism” i innych. Dużą zaletą jest elastyczność programu umożliwiającą modyfikację danych. Ta przydatność sprawdza się w codziennej pracy bibliograficzno-informacyjnej. Wyszukiwanie informacji wg zapytań użytkownika oraz możliwość wydruku znalezionych pozycji bibliograficznych jest dla czytelnika dużym ułatwieniem. Program SAPI jest wykorzystywany do tworzenia bieżącej bibliografii pedagogicznej¹.

Kartoteki zagadnieniowe

Dział Informacyjno-Bibliograficzny wykonywane do obsługi użytkowników funkcjonalny warsztat informacyjny. Warsztat tworzą kartoteki zagadnieniowe, archiwum zestawień bibliograficznych i księgozbiór podręczny. W PBW w Kielcach zorganizowano następujące rodzaje kartotek:

Rodzaj kartoteki	Liczba haseł w 1990 r.	Liczba haseł w 1995 r.
pedagogika z psychologią	368	384
metodyka nauczania przedmiotów	660	663
literacka	710	762
regionalna	330	330
bibliotekoznawcza	181	420

Materiał do kartotek gromadzony jest z autopsji na podstawie około stu tytułów czasopism oraz nabytków wydawniczych. Wiele opisów jest uzupełnianych adnotacjami wyjaśniającymi. Uwzględnianie w kartotekach materiału bibliograficznego z wielu czasopism przyczynia się do popularyzacji tytułów mniej znanych.

Kartoteka pedagogiczna

Kartoteka zagadnieniowa, by mogła spełniać swoje zadanie powinna być aktualizowana, meliorowana także pod względem mery-

torycznym. Zmiany społeczno-polityczne po 1989 r. wpłynęły na przesunięcie niektórych haseł (z zawartością) z kartoteki pedagogicznej do archiwum kartoteki (m.in. *Ideowe szkolenie nauczycieli, Rocznica Rewolucji Październikowej*). Bardzo pomocnymi przy modyfikacji kartotek okazały się książki Jadwigi Sadowskiej² i Jadwigi Ćwiekowej³.

Dokonano przeglądu haseł pod względem ich terminologii oraz zawartości, a następnie przededagowano niektóre hasła np.:

– *Sukcesy uczniów* – przededagowano na: *Uczeń – postępy w nauce*,

– *Nauczanie wielopoziomowe* – zmieniono na: *Indywidualizację kształcenia* (jako częściej używane).

Wzbogacono także kartotekę o nowe hasła, m.in.: *Antypedagogika, Asertywność, Bezrobocie, Drama, Edukacja europejska, Liceum techniczne, Nerwice szkolne, Oświata polonijna, Rodzinny ośrodek diagnostyczno-konsultacyjny, Szkoła a samorząd terytorialny, Szkoła integracyjna, Szkoła społeczna, Terapia rodzinna, Uniwersytet Trzeciego Wieku*.

Od 1995 r. można też mówić o „drugiej” postaci kartoteki pedagogicznej i metodycznej na elektronicznym nośniku informacji.

Kartoteka metodyczna

Kartoteki metodyczne w latach 1980–1990 powstawały w ramach współpracy wojewódzkich bibliotek pedagogicznych. W Kielcach przygotowywano opisy bibliograficzne do metodyki nauczania geografii i wysyłano je do pozostałych 48 bibliotek pedagogicznych. Wzrost opłat pocztowych i koszty papieru przerwały tę współpracę. Powrócono do niej w ramach programu SAPI.

Kartoteka literacka

Kartoteka literacka zbudowana jest z dwóch części: osobowej i zagadnieniowej. Część osobową uzupełniono (w latach 1990–1991) o ponad 50 haseł pisarzy uwzględnionych w nowych programach nauczania szkół średnich i pisarzy emigracyjnych. Są to m.in. J. Baran, R. Krynicki, B. Maj, J. Nowak-Jeziorański, A. Sołżenicyn,

¹ O programie SAPI szerzej w artykule: M. M. Siuda: *Biblioteka pedagogiczna – uboga krewna czy partner do współpracy*. „Poradnik Bibliotekarza” 1997 nr 7/8 s. 1–3.

² J. Sadowska: *Instrukcja tematowania i katalogu przedmiotowego*. Wwa: SBP, 1991 – 100 s.

³ J. Ćwiekowa: *Opracowanie tematyczne piśmiennictwa. Język haseł przedmiotowych. Katalog przedmiotowy*. Wwa: PWN, 1988 – 298, [1] s.

L. Tyrmand. W obszernych hasłach osobowych np. J. Kochanowski, A. Mickiewicz, J. Słowacki, B. Prus, H. Sienkiewicz, S. Żeromski podzielo materiał za pomocą określników tj.:

- epistolografia,
- opracowania biograficzne,
- opracowania poszczególnych utworów.

W ten sposób użytkownik szybciej może wyszukać potrzebne mu opisy bibliograficzne, np. dotyczące analizy utworu.

W części zagadnieniowej wprowadzono kilka nowych haseł, m.in. *Literatura a filozofia*, *Literatura drugiego obiegu*, *Literatura stanu wojennego*.

Kartoteka bibliotekoznawcza

Modernizację przeprowadzono w latach 1993–1994, dostosowując strukturę haseł do języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej. Uwzględniono też wiele haseł związanych z komputeryzacją bibliotek i nowymi nośnikami informacji.

Kartoteka regionalna

Kartoteka składa się z czterech części: miasto Kielce, Kieleccyzna ogółem, większe miasta woj. kieleckiego, dawne i obecne miasta powiatowe. Gromadzenie materiału do tej kartoteki polega na koncentrowaniu się na zagadnieniach związanych z oświatą, nauką, kulturą i sztuką, z uwzględnieniem także historii.

Zestawienia bibliograficzne

Do ważnych dokonań Działu Informacyjno-Bibliograficznego można zaliczyć zestawienia bibliograficzne. Naszymi zestawieniami pragniemy pomagać nauczycielom w zmieniających się programach nauczania, jak również w aktualnych problemach wychowawczych. Bibliografie te często wyprzedzają zapotrzebowanie nauczycieli. Bibliotekarze tego działu są autorami liczącej trzy części bibliografii podmiotowej i przedmiotowej pt. *Pisarze polscy i obcy w programach nauczania języka polskiego w szkole średniej* ukazującej się w latach 1984–1992. Jej kontynuacją (nawiązującą także tytułem) jest bibliografia przeznaczona dla nauczycieli kl. I–III pt. *Pisarze polscy i obcy w nauczaniu początkowym* (243 poz.).

Następną bibliografią o zasięgu ogólnopolskim jest rocznik *Bibliografii analitycznej polskiego piśmiennictwa z pedagogiki porów-*

nawczej za 1986 r. (Warszawa 1989). Autorką schematu klasyfikacyjnego pedagogiki porównawczej jest Zofia Korzeńska. Zrąb główny, zawierający opisy bibliograficzne z analizami dokumentacyjnymi (artykułów z czasopism, książek i rozdziałów z prac zbiorowych) oraz indeksy: autorski, przedmiotowy i geograficzny opracowała Maria Siuda.

Z myślą o dokumentowaniu twórczości nauczycieli sporządzono bibliografię *Piśmiennictwo nauczycieli Kieleccyzny*. (Kielce 1991), 731 poz.

Tematyka zestawień bibliograficznych za okres 1990–1995 koncentruje się wokół zagadnień:

– pedagogicznych, np. *Pedagodzy polscy i obcy: bibliografia przedmiotowa w wyborze za lata 1980–1993*. (1994), 646 poz.; *Zdrowie fizyczne i psychiczne młodzieży: kształtowanie odpowiedzialności za własne zdrowie*. (1992), 87 poz.; *Agresja*. (1995), 56 poz.,

– metodycznych, np. *Literatura do realizacji nowych treści w programach nauczania historii w szkołach ponadpodstawowych*. (1990), 150 poz.; *Literatura pomocnicza do realizacji programu z „Wiedzy o społeczeństwie”*. (1991), 283 poz.; *Wycieczki szkolne: zestawienie bibliograficzne za lata 1985–1992*. (1993), 89 poz.; *Wybrane zagadnienia z ochrony środowiska*. (1993), 284 poz.,

– literackich, np. *Gustaw Herling-Grudziński: bibliografia podmiotowa i przedmiotowa w wyborze*. (1991), 510 poz.; *Dramat nowoczesny XIX i XX w. w programie szkoły średniej*. (1991), 52 poz.; *Maria Kownacka*. (1994), 153 poz.

Zestawienia bibliograficzne rozpowszechniane są wśród nauczycieli i bibliotekarzy na ze spotach samokształceniowych i konferencjach.

Równolegle z wydawaniem zestawień bibliograficznych Dział Informacyjno-Bibliograficzny publikował w latach 1974–1994 kwartalny biuletyn „Wybrane nabytki wydawnicze z zakresu pedagogiki i metodyki nauczania”, wysyłany do bibliotekarzy szkolnych, jako źródło informacji pedagogicznej.

Wystawy

Znaczną rolę w popularyzowaniu aktualnych problemów pedagogicznych odgrywają wystawy tematyczne. Są one organizowane równolegle z wystawami nowości wydawniczych.

Na uwagę zasługują wystawy nt.:

- „Szkola jutra”, prezentująca materiały o szkole alternatywnej, artykuły nt. antypedagogiki, propozycje gier dydaktycznych, pomocy audiowizualnych itp.;

- „Promocja zdrowia” rozumiana szeroko, od prawidłowego odżywiania się do kształtowania prawidłowych stosunków między nauczycielami a uczniami. Wystawę wzbogacano książkami, broszurami, plakatami, ulotkami z Polskiego Czerwonego Krzyża, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, jak również z Kuratorium Oświaty.

- „Wychowanie komunikacyjne”, gdzie prezentowano książki, plakaty, plansze, odznaki odblaskowe uzyskane z Polskiego Związku Motorowego w Kielcach i Państwowego Zakładu Ubezpieczeń. Sympatycznym akcentem było uzupełnienie ekspozycji rysunkami o tematyce bezpieczeństwa ruchu drogowego wykonanymi przez dzieci pracowników bibliotek.

- „Edukacja europejska”, prezentująca książki o szkolnictwie we Francji, Niemczech itp.

Oprócz wystaw o tematyce pedagogicznej przygotowywano także wystawy rocznicowe literackie, historyczne m.in. w 1991 r. „Gustaw Herling-Grudziński” (z okazji pobytu pisarza w Kielcach), w 1992 r. – „Adolf Dygasiński”, „Bruno Schulz”, w 1994 r. – „Maria Kownacka”.

Wystawy organizowano także na zewnątrz biblioteki np. w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach (w 1991 r. „Edukacja kulturalna”), w budynku Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach (w 1994 r. „200 rocznica Insurekcji Kościuszkowskiej”, w 1995 r. „Ekologia w szkole” w ramach Ogólnowojewódzkiej Konferencji Nauczycieli Bibliotekarzy).

Rocznie Biblioteka prezentuje średnio cztery duże wystawy tematyczne i tyle samo wystaw nowości.

Lekcje biblioteczne

Do zadań pracowników Działu Informacyjno-Bibliograficznego należy organizowanie lekcji bibliotecznych. Prowadzą je także bibliotekarze z Działu Opracowania i Działu Instrukcyjno-Metodycznego.

Przysposobienie czytelnicze i informacyjne realizowane w bibliotekach pedagogicz-

nych różni się od zajęć w bibliotekach szkolnych. Bibliotekarz nie ma możliwości systematycznej pracy z uczniami jak w przypadku bibliotekarzy szkolnych, trudno mu też zweryfikować umiejętności zdobyte przez ucznia. Aby lekcje te nie stały się tylko „wycieczką”, konieczna jest współpraca z bibliotekarzami szkolnymi i nauczycielami języka polskiego. Poniżej opisuję dwa rozwiązania, które pojawiły się przy organizowaniu lekcji bibliotecznych.

Pierwsze – to przeprowadzanie cyklu (co najmniej dwóch) zajęć w odstępie czasowym np. tygodnia, dwóch. Celem kolejnych zajęć byłoby utrwalenie umiejętności zdobytych podczas tych pierwszych.

Innym rozwiązaniem jest praca domowa zadana uczniom przez nauczyciela języka polskiego po odbyciu zajęć w bibliotece. Temat tej pracy wiąże się z samodzielnym wyszukiwaniem materiałów na określony temat.

Zadaniem lekcji bibliotecznych jest przypomnienie, uświadomienie, że z Czytelni PBW (oraz Działu Informacyjno-Bibliograficznego) mogą korzystać wszyscy, nie tylko nauczyciele i studenci, czyli są to działy tzw. publicznodostępne. Tylko wypożyczalnia jest przeznaczona dla nauczycieli i studentów.

Praktycznym celem, jaki stawiamy sobie przed kolejnymi zajęciami (głównie z uczniami szkół podstawowych) jest nauka korzystania z katalogów i kartotek oraz prawidłowego wypełniania rewersów do Czytelni PBW. W przypadku uczniów szkół średnich chodzi o tych celów wykształcenie umiejętności korzystania z bibliografii, sporządzania spisów bibliograficznych.

Podsumowanie

Wielość form działalności stosowanych przez bibliotekarzy Działu Informacyjno-Bibliograficznego PBW w Kielcach powiększyła grono użytkowników biblioteki. Mając do dyspozycji kartoteki i bazy danych zapisane w pamięci komputera, można udzielać informacji w szerokim zakresie.

Maria M. Siuda jest pracownikiem naukowym Instytutu Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach

Biblioteki w społeczeństwie demokratycznym

VII Forum Czytelnicze
Kielce – Cedzyna
28–31 maja 2000

BARBARA BUDYŃSKA

Program siódmego Forum Czytelniczego „Biblioteki w społeczeństwie demokratycznym” proponował uczestnikom dwa bloki tematyczne. Pierwszy zatytułowany „Społeczeństwo demokratyczne” był wprowadzeniem do praktycznych dyskusji bibliotekarzy. Znalazły się w nim referaty omawiające procesy społeczne zachodzące w ostatnich dziesięcioleciach i ich wpływ na przeobrażenia zarówno społeczeństw, jak i małych środowisk lokalnych.

Opisywanie współczesnego świata, kurczącego się pod wpływem masowych mediów, Internetu, kultury konsumpcyjnej, a przede wszystkim procesów integracyjnych w wymiarze ekonomicznym i w sferze polityki ma w większości charakter uniwersalny, co oznacza, że o towarzyszących nam zjawiskach możemy mówić jako podobnych, wspólnych, współwystępujących. Do niedawna badacze analizujący zachodzące zmiany używali pojęcia uniwersalizacji, obecnie zastąpili go mianem globalizacji. Ich obserwacje dowodzą, że przenikanie informacji, wiedzy, technologii ma nie tylko ścisły związek ze sferami życia społecznego, gdzie wydarzenia światowe mają wpływ na sprawy lokalne (w tym sensie możemy mówić o globalnym charakterze zachodzących zmian). Ma również wpływ na kulturę, dochodzi bowiem do dyfuzji wzorów kulturowych, upodabniania się owych wzorów, ich wymieszania.

Podobnie jak o zjawiskach globalnych, możemy mówić o kulturze globalnej. Ma ona swych zwolenników, ale także i przeciwników. Obawy tych drugich wynikają z poczucia zagrożenia dla kultury (często określanej jako zunifikowana) wobec wszechobecnej techniki, a także niebezpieczeństwa zatracania tożsamości (jednostkowej czy zbiorowej) budowanej na wspólnych elementach kultury, mających swą ciągłość i tradycję.

Zjawiska o charakterze globalnym są częścią naszej rzeczywistości. Jesteśmy społeczeństwem

informacyjnym, żyjemy w sferze mediów, telekomunikacji. Dostosowujemy się do nowych technologii, które wymuszają ciągle kształcenie, zdobywanie wiedzy i doświadczeń, aby zrozumieć co dzieje się wokół, zarówno lokalnie, jak i globalnie. W tych edukacyjnych poszukiwaniach muszą nas wspierać instytucje, wśród których szczególną rolę należy przypisać bibliotekom

W odniesieniu do globalizacji kultury referenci zastanawiali się nad jej kształtem w przyszłości (homo czy heterogeniczny), kierunkiem przepływu treści kulturowych, a także wzajemnymi relacjami między zjawiskami globalnymi i lokalnymi.

Wygłoszone podczas Forum referaty: *O globalizacji, uniwersalizacji i tożsamości* – **prof. dr. hab. Andrzej Szpociński**, *O społeczeństwie informacyjnym* – **prof. dr. hab. Tomasz Goban-Klasa**, *Społeczności rolnicze w procesie współczesnych przemian* – **prof. dr. hab. Lucjana Kocika**, *Wspólnota w kulturze* – **Michała Jagiełły**, *Wyzwania i szanse dla demokracji u progu XX wieku* – **Katarzyny Gilarek** zaprezentowały słuchaczom uogólnienia płynące zarówno z ustaleń teoretycznych, jak i empirycznych, typowych dla nauk społecznych. Pozwoliły też zebranych na podjęcie próby odpowiedzi na niektóre z postawionych pytań.

Druga grupa referatów dotyczyła miejsca bibliotek publicznych w procesie przemian globalnych, roli tych instytucji w przejmowaniu nowych technologii, możliwości zaspokajania zróżnicowanych potrzeb społecznych. Wszyscy wiemy, że współczesna biblioteka nie może być skansenem, nie może też pozostawać głucha wobec zmian w sposobach komunikowania się, przekazywania wiedzy. W „dobie Internetu” musi znaleźć właściwe sobie miejsce. O przyszłości bibliotek z pewnością zadecyduje umiejętność dostosowywania się do zmieniających się warunków, wykorzystania nowych technologii, rozwój infrastruktury sieciowej czy bogata oferta usług internetowych.

towych. Dzięki nowoczesnym technologiom przed bibliotekami otwierają się olbrzymie możliwości kontaktów, przepływu informacji, a więc rozszerzenia ponadlokalnych zadań biblioteki, choć nie można zapominać o potrzebach środowiska lokalnego. Ale to jest tylko jedna strona funkcjonowania bibliotek. Tę drugą wyznacza

Od lewej Andrzej Jagodziński – MBP Kolbuszowa, Małgorzata Piekarska – MBP Jasło, Teresa Leśniak – MBP Krosno, Stanisław Turek – WiMBP Rzeszów

ją warunki, jakie stwarza tym instytucjom państwo, a także samorządy. O tym, że są one często nieprzyjazne (np. z powodu niezbyt precyzyjnych przepisów prawnych) przekonano się wielu pracowników bibliotek, choćby w momencie tworzenia bibliotek powiatowych, które nakazem ustawy powinny powstawać po wprowadzonej w ubiegłym roku reformie administracyjnej kraju, czy też łączenia bibliotek publicznych z innymi instytucjami. Nieprawidłowości w funkcjonowaniu bibliotek, a także ciągle aktualne problemy ich finansowania (a raczej niedofinansowania) muszą być na bieżąco kontrolowane i rozwiązywane.

W tym właśnie bloku problemowym, któremu nadano tytuł „Biblioteki”, znalazły się referaty **dr. Henryka Hollendra** – *Z futurologiami w nowe tysiąclecie*, **dr. Aleksandra Radwańskiego** – *Nowe technologie informacyjne*, **Anny Skubisz** – *Biblioteki dla społeczności lokalnych*, **dr. Stanisława Czajki** – *Problemy prawa i organizacji bibliotek publicznych*, **Lucjana Bilińskiego** – *Prawno-organizacyjne zmiany w bibliotekach publicznych 2000 roku*.

Zgodnie z doświadczeniami poprzednich spotkań dyskusje na temat obu bloków tematycznych przebiegały w grupach. Pierwszą z nich, obradującą pod hasłem „Społeczeństwo” poprowadził prof. Stanisław Żak, drugą – „Nowe technologie” – dr Aleksander Radwański, trzecią – „Ustawodawstwo biblioteczne” – Krystyna Kuźmińska. Wielu uczestnikom Forum trudno było dokonać jednoznacznego wyboru grupy, ze względu na te-

mat dyskusji, dlatego w trakcie jej trwania przechodzili od jednego zespołu do drugiego.

Podobnie, jak w poprzednich latach zarówno referaty, jak i wnioski płynące ze spotkań w poszczególnych grupach będą opublikowane w specjalnym wydawnictwie jako kolejny, siódmy tom z serii «Forum Czytelnicze».

Jak każdego roku w części oficjalnej spotkania udział wzięli przedstawiciele władz lokalnych – wojewódzkich i powiatowych. Tradycyjnie gośćmi Forum byli też edytorzy reprezentujący wydawnictwa *Pruszyński i S-ka*, *Państwowy Instytut Wydawniczy*, *Britannica*, *Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne*, *Trójmiejska Spółka Wydawnicza STON – 2*. Spotkanie z nimi prowadził, jak co roku, dr Marek Tobera, redaktor naczelny „Notesu Wydawniczego”. Choć biblioteki publiczne nie są zamożnymi instytucjami i często niewiele mogą przeznaczyć na zakup nowości książkowych, wydawcy zabiegają o kontakty ze środowiskiem bibliotekarskim, wykorzystując również Forum. Obdarowywanie uczestników cedzyńskiego spotkania nowościami wydawniczymi, folderami prezentującymi to co najciekawsze jest zawsze miłym akcentem. Bibliotekarze czekają też na super oferty. W tym roku zaproponowało je wydawnictwo *Britannica* – dla kupujących 32-tomową *Encyklopedię* przeznaczona jest także gratisowa 10-tomowa *Encyklopedia sztuki*.

Uczestnicy otrzymali również prezent w postaci publikacji wiernego uczestnika Forum – członka Kieleckiego Koła PTCz **prof. Stanisława Żaka** – *Jam nie z soli, ani z roli... Por-*

tret Stefana Czarnieckiego w literaturze polskiej, wydanej przez Koło Polskiego Towarzystwa Czytelniczego i Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Kielcach.

Sponsorem VII Forum Czytelniczego – podobnie jak w poprzednich latach – było Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,

organizatorem zaś Polskie Towarzystwo Czytelnicze i Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach.

Barbara Budyńska
jest pracownikiem naukowym Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej

---

O poprawę jakości w nauce i pracy

MAŁGORZATA KISIŁOWSKA

Nad ważnym zagadnieniem jakości kształcenia i praktyki zawodowej dyskutowali w pierwszym tygodniu czerwca br. uczestnicy konferencji „Ocena jakości: edukacja, biblioteki, usługi informacyjne”. Podobne spotkania organizuje już od pięciu lat Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Dzięki tak sformułowanemu tematowi w wystąpieniach i dyskusjach pojawiło się wiele spraw ważnych, wręcz kluczowych nie tylko w procesie oceny jakości, ale w codziennym funkcjonowaniu bibliotek.

Program konferencji układał się w logiczną całość. Na początku zarysowano ogólną ideę kontroli jakości w kształceniu, niezależnie od dyscypliny, kryteria proponowane przez różne szkoły i wydziały, aktualne wobec obecnych potrzeb i zainteresowań studentów i ich przyszłych pracodawców.

Następnie goście z zagranicy (Uniwersytetu Nauk Stosowanych w Hanowerze i Królewskiej Szkoły Bibliotekoznawstwa w Kopenhadze) opisali słuchaczom zasady zarządzania jakością stosowane w ich placówkach czy wobec usług biblioteki elektronicznej. Miłym akcentem było wystąpienie Jerzego Dudy, przedstawiciela Rycerskiego Zakonu Bibliofilskiego z Kapitułą Białego Kruka w Krakowie, który opowiedział o swoim niespotykanym hobby, jakim jest „bibliofilatelia”, czyli zbieranie znaczków tematycznie związanych z książką (pismo, druk, papier, książka, biblioteki, ludzie książki, rok książki, książka elektroniczna).

Organizatorzy zadbali również o ciekawe i oryginalne spotkanie popołudniowe – i zaproponowali konferencję z udziałem rozmówców – dyrektorów bibliotek publicznych z Nowego Jorku. Wydarzenie to mogło mieć miejsce dzięki pomocy i gościnności Amerykańskiego Ośrodka Informacji przy Konsulacie USA w Krakowie. Zebrani usłyszeli więc o sposobach promocji i marketingu bibliotek publicznych w Stanach Zjednoczonych, o działalności American Library Association, o kontroli jakości sprawowanej przez to stowarzyszenie. Z pewnością taka wymiana doświadczeń wiele przyniosła zainteresowanym słuchaczom.

Od doświadczeń amerykańskich rozpoczął się także drugi dzień obrad – o przekształcaniu bibliotek w ośrodki informacji opowiadała Sommers Pierce, organizująca i nadzorująca placówki informacji amerykańskiej w krajach Europy Środkowej i Wschodniej.

Następnie skoncentrowano się już wyłącznie na sprawach polskich, poruszając w dwóch panelach problemy kontroli jakości w edukacji bibliotekoznawczej oraz w praktyce bibliotecznej. Przedstawiono konkretne przykłady badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów oraz propozycje zmian w programach kształcenia, odpowiednich do wymogów stawianych w różnych miejscach pracy absolwentom naszego kierunku.

Reprezentanci poszczególnych placówek opisywali jakość funkcjonowania bibliotek publicznych i szkolnych w różnych miastach i regionach Polski oraz to, co w nich wymaga poprawy. Przedstawiono interesujące propozycje oceny jakości pracy z punktu widzenia użytkownika – klienta usług informacyjnych oraz zestaw kryteriów oceny funkcji edukacyjnej na przykładzie biblioteki uniwersyteckiej.

Z pewnością każdy z uczestników konferencji mógł w tak bogatym programie znaleźć dla siebie coś interesującego. Świadczy o tym chociażby długa dyskusja kończąca obrady, w której wzięło udział wiele osób i przedstawiono różne poglądy na poruszone zagadnienia.

Jak widać, zagadnienie kontroli i oceny jakości nie ma jednego prostego rozwiązania, ani nie można znaleźć łatwej odpowiedzi na pytania o jakość usług czy dydaktyki. Tym ważniejsze jest, aby te trudne, a tak aktualne tematy, poruszać w jak najszerszym i najbardziej zróżnicowanym gronie. Bez dyskusji, bez wymiany poglądów (choćby między teoretykami i praktykami, między nauczycielami i pracodawcami, wreszcie między pracownikami i klientami) trudno jest wypracować taki model oceny jakości, który uwzględniłby potrzeby wszystkich zainteresowanych.

dr Małgorzata Kisilowska
jest pracownikiem naukowym Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW

Bibliotekarskie pasje Edwarda Pomarańskiego

Pan Edward Pomarański jest chyba ostatnim żyjącym pionierem Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu; podjął bowiem w niej pracę jeszcze w 1945 r. (w bibliotece tej przepracował nieprzerwanie 55 lat). Z narażeniem życia strzegł najpierw jej zbiorów i sprzętów przed szabrownikami, a potem angażował się całym sercem w przenoszenie ze stosów i ustawianie ich w uporządkowany sposób na regały, które niekiedy należało sporządzać z pozostawionych lub „zdobycznych” desek. Choć nosi już – dość długo – ósmy krzyżyk, pan Edward pracuje w bibliotece do dziś, zajmując się technicznym przygotowaniem książek do udostępniania. Jest obecny na wszystkich bibliotecznych spotkaniach i niezawodnie towarzyszy w ostatniej drodze wszystkim – na ogół już młodszym od siebie (choć czasem również i starszym) – współpracownikom.

Poświęcając bibliotece swe siły, stara się także oddać w najlepszej formie, w jakiej potrafił swoisty hold słowem.

Półwiecze powojennych dziejów biblioteki skwitowane zostało naukową monografią przygotowaną przez Jana Ozoga¹. Pan Edward natomiast wydał własnym sumptem (pomogli mu zaś w tym inni oddani bibliotece pracownicy) zbiór przez siebie napisanych wierszy². Poświęcił je pionierom biblioteki, pierwszym dyrektorom, jej najwybitniejszym i mniej wybitnym, ale zasłużonym pracownikom, a nawet... dzieciom bibliotekarzy. Znajdują się tu również wiersze opiewające znaczące (i mniej znaczne) wydarzenia, jak np. powołanie nowych działów, czy... pochod 1-majowy.

Wiersze poprzedza krótkie wspomnienie Autora o początkach biblioteki i pracy w pierwszych miesiącach po zakończeniu wojny, a kończą fotografię składające się na kronikę miasta i biblioteki oraz portrety bibliotekarzy. Na ostatniej fotografii zaś uwidoczony został uroczysty akt przekazania dyrektorowi Biblioteki Uniwersyteckiej (był nim wówczas niżej podpisany) godła państwowego, zdjętego przez pracowników Biblioteki Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie w chwili rozpoczęcia wojny i chronionego przezeń przez 45 lat. Godło, z orłem w koronie, zawisło w czytelni głównej biblioteki. Akt ten stanowił ważny akcent obchodzonego w 1990 r. 45-lecia Biblioteki Uniwersyteckiej w polskim Wrocławiu.

Dwa lata później pan Edward opracował następną książeczkę. Jest to *Informator o lokalizacji grobów pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, zmarłych w latach 1945–1996* (Wrocław 1997). Jak pisze we wstępie, pomogli mu

w tym pracownicy biblioteki, a szczególnie patrolująca wszelkim niekonwencjonalnym (konwencjonalnym zresztą na ogół też) poczynaniom mgr Ewa Głodowska.

Jako stary lwowiak, a więc dbały o przestrzeganie hierarchii służbowej, na początek podał informacje, opatrzone zwięzłym biogramem, przypominającym ze względu na stylistykę tekst klepsydry, i fotografią. Część z tych fotografii to ekslibrisy wykonane przed laty przez innego zasłużonego pracownika biblioteki, cenionego grafika Jana Kłossowicza. Po nich następują podobnie opracowane informacje o pionierach Biblioteki Uniwersyteckiej, którzy wcześniej pracowali w Bibliotece Uniwersytetu im. Jana Kazimierza we Lwowie. A potem już znajdujemy w kolejności alfabetycznej dane o innych pracownikach. Na końcu Autor podał informacje o tych pracownikach biblioteki, których daty zgonu ani miejsca wiecznego spoczynku nie udało mu się ustalić. Posługiwanie się informatorem ułatwia indeks osobowy.

Książeczkę Autor poprzedził wierszem, podobnie jak wszystkie inne może niezbyt wprawnym piórem napisanym, ale pełnym ciepła i szacunku dla zmarłych współpracowników. We wstępie zaś jeszcze raz przypominał trudne początki swej pracy we Wrocławiu.

Pan Edward nie miał fachowego przygotowania do zawodu, nie pełnił nigdy w bibliotece eksponowanych funkcji, ale oddał jej całe swoje życie, siły i talenty i stał się jej żywą historią. Niepodobna tego nie zauważyć i nie docenić.

STEFAN KUBÓW

KSIĄŻKI I CZASOPISMA WYDAWANE PRZEZ STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

MOŻNA ZAMÓWIĆ:

Dział
Promocji i Kolportażu
Wydawnictwa SBP

02-086 Warszawa,
Al. Niepodległości 213

Tel: (0-22) 608-28-26
Fax: (0-22) 608-28-25

¹ J. Ozóg: *Zarys historii Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*. Wrocław 1995.

² E. Pomarański: *Moja biblioteka*. Wrocław 1995.

RECENZJE

Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

Informacja elektroniczna a prawo autorskie. Materiały z warsztatów, Warszawa 30 września – 1 października 1999. Red. Lucjan Biliński. Warszawa: Wydawn. SBP, 2000 – 84 s. Propozycje i Materiały. 35.

Większość materiałów dostępnych w bibliotekach składa się z utworów chronionych prawem autorskim, obecnie wielu bibliotekarzy digitalizuje materiały posiadane w swoich zbiorach i tworzy zbiory elektroniczne, dostarczane następnie użytkownikom. Pojawiają się problemy prawne, które nie mogą być obce współczesnemu bibliotekarzowi.

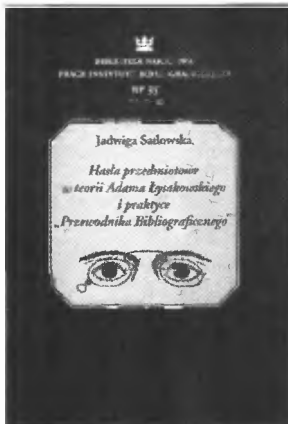
Ta niewielka objętościowo publikacja jest bardzo ważna dla bibliotekarzy, omawia bowiem różne aspekty prawa autorskiego w kontekście ochrony dokumentów elektronicznych w społeczeństwach informacyjnych – na przykładzie krajów Unii Europejskiej, jak i Polski. Czytelnik znajdzie w niej opracowania dotyczące nowelizacji polskiego prawa autorskiego w kontekście sytuacji bibliotek oraz jego stosowania w placówkach bibliotecznych, kierunków rozwoju prawa autorskiego i jego implikacji dla bibliotek, prawnoautorskich aspektów usług bibliotecznych oraz stanowiska EBLIDAS wobec praw użytkowników. Tę broszurę powinien przeczytać każdy bibliotekarz, bez względu na wielkość placówki, w której pracuje.

Tadeusz Zarzębski: Polskie prawo biblioteczne. Aneks I. 1990–2000. Według stanu prawnego na dzień 1 czerwca 2000 r. Warszawa: Wydawn. SBP, 2000 – 79 s.

ANEKS jest bibliografią aktualnie obowiązującego prawa bibliotecznego ustanowionego w pierwszym dziesięcioleciu Rzeczypospolitej Polskiej – okresie ważnych zmian społecznych i politycznych. Książka uzupełnia poprzednie publikacje autora: *Polskie prawo biblioteczne 1773–1990* (Warszawa 1991) i *Prawo biblioteczne w okresie zaborów 1795–1918, 1939–1945* (Warszawa 1997), stanowiąc zamkniętą całość. Obejmuje ponad 200 opisów aktów prawnych – w całości lub w części odnoszących się do problemów bibliotecznych występujących w różnych dziedzinach życia społecznego.

ANEKS pełni funkcję niezbędnego przewodnika do tekstów prawnych; pozwala na kompletowanie wybranych tekstów prawnych – w formie tradycyjnej lub na nośniku elektronicznym.

Jadwiga Sadowska: Hasła przedmiotowe w teorii Adama Łysakowskiego i praktyce „Przewodnika Bibliograficznego”. Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2000 – 196 s. Biblioteka Narodowa. Prace Instytutu Bibliograficznego. Nr 35.

Książka nie jest praktycznym poradnikiem opracowania przedmiotowego. Ma charakter publikacji analityczno-teoretycznej dotyczącej istoty języka haseł przedmiotowych jako jednego z języków informacyjno-wyszukiwawczych, omawianego w aspekcie koncepcji Adama Łysakowskiego, teoretyka, popularyzatora i organizatora katalogu przedmiotowego w Polsce, autora języka haseł przedmiotowych i egzemplifikacji opisów „Przewodnika Bibliograficznego” z lat 1957–1998. Omawia problemy metodyczne opracowania przedmiotowego, które mają istotny wpływ na efektywność wyszukiwania informacji. Książka przydatna dla bibliotekarzy zajmujących się tą problematyką oraz dla studentów; wzbogaca dotychczasowe piśmiennictwo nt. opracowania przedmiotowego

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

Nowości „Biblioteczki Reformy”

Na sierpniowych targach edukacyjnych w Warszawie Ministerstwo Edukacji Narodowej prezentowało nowe zeszyty „Biblioteczki Reformy”. Są to pozycje pomocne w procesie dydaktyczno-wychowawczym dla nauczycieli i bibliotekarzy, i warte przeczytania.

Zeszyt 24 pt. *Ministerstwo Edukacji Narodowej o edu-*

kacji regionalnej – dziedzictwie kulturowym w regionie (Warszawa 2000), obejmuje materiały, które powinny pomóc w realizacji celów i treści regionalnego dziedzictwa kulturowego. Przedstawia podstawy prawne, kierunki działania, wskazówki programowe, organizacyjne i metodyczne – z uwzględnieniem doświadczeń pedagogicznych i samorządowych. Treści tomiku są skorelowane z ideą reformy, która zakłada odpowiedź na pytania – „Kim jestem?” i „Jak żyć?”.

Zeszyt 25 pt. *Ministerstwo Edukacji Narodowej o bibliotekach* (Warszawa 2000) prezentuje istotę i zadania współczesnej biblioteki szkolnej i pedagogicznej, rozumianej jako nowoczesne centrum informacyjne. Dobrze funkcjonująca biblioteka szkolna przygotowuje młode pokolenie do życia w społeczeństwie informacyjnym, pomaga nauczycielowi w pracy dydaktycznej i samokształceniowej. Biblioteki szkolne i pedagogiczne przedstawione są w kontekście działania innych sieci bibliotek, zwłaszcza publicznych oraz instytucji działających na rzecz edukacji i książki. W bogatym *Aneksie* uwzględnione są instytucje kształcące i doskonalące bibliotekarzy, stowarzyszenia i organizacje bibliotekarskie, czasopisma bibliotekarskie, bibliografia, biblioteczne programy komputerowe, informacja o Powszechnej Wideotece Edukacyjnej oraz wykaz bibliotek pedagogicznych.

(J.CH.)

Ukazuje się od maja 1992 r.

Notes

wydawniczy

W każdym numerze:

- zapowiedzi wydawnicze Centrum Informacji o Książce
- największy w kraju, liczący około 1000 tytułów zestaw nowości wydawniczych
- noty o nowych książkach
- bestsellery – cykliczna analiza wyników sprzedaży
- publicystyka poświęcona problemom ruchu wydawniczego
- kronika: co słychać w branży?
- problemy bibliotek
- nowe media

Adres redakcji: ul. Pereca 13/19 m 713, 00-849 Warszawa
www.notes-wydawniczy.pl e-mail: redakcja@notes-wydawniczy.pl

MIESIĘCZNIK
WYDAWCÓW,
KSIĘGARZY,
BIBLIOTEKARZY,
HURTOWNIKÓW
I WSZYSTKICH
ZAINTERESOWANYCH
RYNKIEM KSIĄŻKI

oferujemy prenumeratę i reklamę

tel./fax (0-22) 624 84 24

Wydajemy własną książkę

ROBERT MISZCZUK

W tym roku już po raz siódmy wręczono nagrody laureatom konkursu „Wydajemy własną książkę”.

Wszystko zaczęło się od ekologicznego programu edukacyjnego „Drzewo” realizowanego przez MDK „Muranów” w Warszawie. Motto programu brzmiało „Nie było nas – był las, nie będzie nas – czy będzie las?”. Uczestniczące w nim dzieci wykorzystywały wiedzę zdobywaną na specjalnie przygotowanych lekcjach muzealnych i bibliotecznych we własnej twórczości polegającej na przetworzeniu poznanych treści w odpowiednią formę artystyczną.

Jedną z „gałązek” programu były wiadomości dotyczące książki: jej historii, powstawania, zawodów związanych z jej tworzeniem i funkcjonowaniem w społeczeństwie. Dzieci odbywały zajęcia w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej, Muzeum Historycznym m.st. Warszawy i Muzeum Drukarstwa. Owocem tych wizyt były samodzielnie wykonane książki. Uczestnicy programu zdecydowali, że prace, które stworzyli, mają służyć innym i stanowić zaczątek przyszłej biblioteki. Tak też się stało.

W pierwszym roku istnienia dziecięce zbiory książkowe wystawiane były m.in. w Ratuszu, na Uniwersytecie Warszawskim, w Centrum Animacji Kultury i Bibliotece Pedagogicznej. Wszędzie budziły duże zainteresowanie i entuzjazm.

W następnym roku konkurs pod nazwą „Wydajemy własną książkę” stał się samodzielną propozycją programową MDK „Muranów” i Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Warszawie. Jest on adresowany do dzieci i młodzieży. Każda nadesłana książka jest oceniana w trzech kategoriach: literackiej, plastycznej i edytorskiej. Począwszy od czwartej edycji, organizatorzy przyznają tytuł „Złota Książka” pracy nagrodzonej we wszystkich trzech kategoriach.

Książka przygotowywana na konkurs może być wynikiem pracy jednej lub kilku osób. Preferowane są formy świadczące o samodzielności i pomysłowości, niekonwencjonalne edytorsko, bogate wyobraźnią i wymową literacką.

Z każdym rokiem powiększają się zbiory biblioteki książek dziecięcych – liczą one już ponad 900 egzemplarzy. Mają niepowtarzalną wartość osobistą wypowiedzi młodego człowieka. Zawartość ich jest bardzo różnorodna. Autorzy dowolnie dokonują wyboru tematu i formy jego zaprezentowania. W zbiorach biblioteki znajdują się poezje, bajki, opowieści fantastyczne, kontynuacje losów bohaterów ulubionych lektur czy seriali telewizyjnych,

pozycje encyklopedyczne i popularnonaukowe, wspomnienia i historie z życia wzięte. Stanowią one bogaty materiał poznawczy, pozwalający wczuć się w przeżycia dzieci i zrozumieć wpływ środowiska na ich postawy.

Wszystkie książki zgłoszone na konkurs zgromadzone są w czytelni MDK „Muranów” przy ulicy Nowolipie 6a w Warszawie.

Konkursowi towarzyszą zajęcia biblioteczne, warsztaty literackie i plastyczne, spotkania z twórcami książek i ich kolekcjonerami. Z myślą o dzieciach młodszych działają: Klub Młodego Literata przy bibliotece książek dziecięcych i Salon Literacki dla młodzieży z siedzibą w MDK „Muranów” w Warszawie.

W promocję i popularyzację konkursu i biblioteki włączył się Dzielnicowy Dom Kultury Nauczyciela na Woli.

W 1998 r. część zbiorów była prezentowana na Targach Książki w Krakowie. Od 1999 r. książki są regularnie prezentowane na Targach Książki Szkolnej „Edukacja” w Warszawie. W czasie targów za każdym razem powstawała „Książka o książce” pisana przez odwiedzających stoisko. Czwarty tom „Książki o książce” powstał podczas prezentacji prac konkursowych w Sejmie RP z okazji Sejmiku Dziecięcego organizowanego w Dzień Dziecka – 1 czerwca 2000 r.

Konkurs jest pomysłem na dobrą zabawę, na twórcze spędzanie wolnego czasu przez młodego człowieka, grupy rówieśników, klasy, rodziny. Może być metodą wychowania aktywnego i krytycznego czytelnika, zbieracza książek, użytkownika bibliotek. Jest propozycją programową dla szkół i placówek oświatowo-kulturalnych realizowania zadań związanych z przygotowaniem uczniów do korzystania z różnego rodzaju mediów, źródeł informacji, samokształcenia i pracy twórczej.

Kilka słów o niezwyklej bibliotece...

Biblioteka książek stworzonych przez dzieci mieści się w Młodzieżowym Domu Kultury „Muranów” i liczy już ponad 1200 egzemplarzy. Jest dostępna dla wszystkich zainteresowanych, po uprzednim uzgodnieniu terminu z panią: Barbarą Woźniak lub Jolantą Rajską (tel. 635 82 85).

Po siedmiu latach trwania konkursu w zbiorach biblioteki znajdują się poezje, bajki, opowieści fantastyczne, pozycje encyklopedyczne i popularnonaukowe, wspomnienia i „historie z życia wzięte”. Stanowią one bogaty materiał poznawczy, pozwalający wczuć się w przeżycia dzieci i zrozumieć wpływ środowiska na ich postawy. Pomimo tego, że każda książka jest inna – wszystkie mają niepowtarzalną wartość osobistej wypowiedzi młodego człowieka.

Dyr. Robert Miszczuk prezentuje najładniejsze książki

Najpiękniejsze i najciekawsze z nich prezentowane były w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwie Edukacji Narodowej, na Wydziale Pedagogiki Uniwersytetu Warszawskiego, w Ratuszu, na 2. Targach Książki w Krakowie oraz na Targach Edukacyjnych w Warszawie. Podczas VI Sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży '2000 zbiory prezentowane były przez dwa dni w gmachu Parlamentu.

We wrześniu tego roku rozpoczęliśmy ósmą edycję konkursu „Wydajemy własną książkę”.

Bliższych informacji na jej temat udzielają pracownicy Działu Upowszechniania Kultury MDK „Muranów” przy ulicy Długiej 18/20 w Warszawie, tel. 635 01 40 w. 25.

Robert Miszczuk
jest dyrektorem Wojewódzkiej Biblioteki
Pedagogicznej w Warszawie

Świat książki dziecięcej

IZABELA KIEŁTYK

■ Problemy dzieci sprawnych inaczej we współczesnej prozie „dziecięco-młodzieżowej”. Cz. 1. Literatura polska

Pierwsza przyjaźń, miłość, konflikty z rówieśnikami i rodzicami to kwestie, które w prozie społeczno-obyczajowej dla dzieci i młodzieży nadal wiodą prym. Niezwykle rzadko w powieściach adresowanych do młodego czytelnika poruszane są tematy dotyczące: chorób, niepełnosprawności, kalectwa, starości czy śmierci. To niestety nadal są sprawy określane mianem „tabu”. Wciąż za mało mówi się o tym, co nieuniknione, co może spotkać każdego bez względu na to, kim jest i ile ma lat.

I chociaż zdajemy sobie sprawę z tego, iż prędzej czy później przyjdzie nam stanąć oko w oko z ludźmi, których dotknęła ciężka choroba lub utracili bliską osobę, wciąż trudno pogodzić się z tym, że sytuacje te są nieodłączną częścią życia ludzkie-

go i stanowią naturalną kolej rzeczy, jaką niewiele z nas może zaakceptować, zadając sobie w obliczu tragedii pytanie: dlaczego? Mimo to, coraz rzadziej towarzyszy nam „chora ciekawość”, która rodzi się, gdy widzimy kalekę, a coraz częściej zrozumienie i akceptacja, co dowodzi, iż próbujemy zwalczać znieczulicę społeczną i już nie potrafimy obojętnie minąć rodziców kwestujących na rzecz dzieci, dla których jedynym ratunkiem jest kosztowna operacja. Dlatego też potrzebę tolerancji wobec osób pokrzywdzonych przez los należy wpajać dzieciom od najmłodszych lat, w czym literatura dla dzieci i młodzieży mogłaby odegrać dużą rolę. Autorzy obcy przełamali barierę „tabu” tuż po II wojnie światowej, zrywając tym samym z dotychczasową tradycyjną tematyką. Autorzy polscy zaczęli poruszać problemy starości, niepełnosprawności, śmierci dopiero po roku 1970. Nadal jednak niewiele jest utworów, które w pełni traktują o ciężkich chorobach czy kalectwie, w szczególności mówi się o tym fragmentarycznie. Próbe opisania tematów „tabu” podjęli m.in.: Danuta Bieńkowska, Zofia Chądzyńska, Gerhardt Holtz-Baumert, Janusz Domagałik czy

Klementyna Sołonowicz-Olbrychska, dając czytelnikowi możliwość poznania często zupełnie skrajnych postaw i reakcji ludzi w obliczu nieszczęścia. Pisarze ci dokonali w swych utworach porównania stanów psychicznych osób, które ciężka choroba czy kalectwo dotknęły bezpośrednio i tych, którym w swej bezradności pozostało tylko patrzeć na cierpienie, dając tym samym dowód, iż czasami o wiele trudniej jest pogodzić się z nagłą tragedią rodzinnie osoby poszkodowanej niż jej samej.

Książka Stanisława Kowalewskiego pt. *Dzikie ptaki lecą najdalej* (1970) jest jednym z tych utworów, które ukazują brak tolerancji wobec osób pokrzywdzonych przez los. Świadczy o tym, iż nie potrafimy bądź nie chcemy zaakceptować tych, którzy wyglądają lub poruszają się troszkę inaczej niż my. Bohaterką tej powieści jest Maria Halemba, dziewczyna, którą obrażenia, jakich doznała w wyniku potrącenia przez samochód, skazały na poruszanie się o kulach. Jej sposób chodzenia nie umknął oczywiście nowym znajomym, którzy wołali za nią: kulas, połamaniec. Dla nich była ona tylko „ciekawym zjawiskiem”. Jedynie Maćkowi, koledze z klasy udało się zbliżyć do dziewczyny. Nie traktował jej jak osoby niepełnosprawnej, nie zadawał pytań dotyczących wypadku, które na pewno nie ulżyłyby jej cierpieniom, a jedynie przywoływałyby przykre wspomnienia. Swoim postępowaniem dowiódł, że ważne jest to, jakim się jest człowiekiem i jakie przedstawia się wartości – co stanowi jednocześnie myśl przewodnią wielu utworów poruszających temat niepełnosprawności i kalectwa.

Utwór Katarzyny Witwickiej pt. *Buraki na święteczną ewikłę* (1973) to kolejna przejmująca historia niepełnosprawnej dziewczyny, Marzeny, która po powrocie z sanatorium starała się wrócić do życia, jakie wiodła przed wypadkiem i w miarę możliwości uczestniczyć we wszelkich przedsięwzięciach rówieśników. Nie przyszło jej to łatwo. Lewa noga „urywała się” tuż nad stopą, prawa – w udzie, powyżej kolana i tylko świetnie dopasowane protezy dały jej szansę, by znów mogła chodzić. Przełamując barierę strachu i niepewności, zaakceptowała ona nowe „ja” i udowodniła, że mimo nieszczęścia, jakie ją spotkało, potrafiła nadal cieszyć się życiem. Wbrew zakazom matki sama chodziła na spacer i uczestniczyła w domowych czynnościach, wreszcie z uśmiechem stwierdziła, że w zimowe mrozy przynajmniej nie będą jej marzły stopy.

Drogę życiową głównej bohaterki utworu Danuty Bienkowskiej pt. *Chwila prawdy* (1975) wyznaczył nieszczęśliwy wypadek jej ojca. Odwiedziny w szpitalu, do których została niejako zmuszona przez mamę, zaważyły na dalszym życiu Magdy, uczennicy szkoły pielęgniarskiej. Chodziła tam z coraz większą chęcią i przez nikogo nie proszona służyła pomocą chorym leżącym w jednym pokoju z ojcem. Świadomość pracy w ciężkich warunkach, nieprzespane noce, ocieranie się o śmierć, ale także obserwacja narodzin, ustępującej choroby czy dobre słowo pacjentów umocniły Magdę w przekonaniu o trafnym wyborze zawodu pielęgniarki, bowiem w pomaganiu bliźnim odnalazła cel swego życia. Ogromny wpływ na decyzję głównej boha-

terki miał także jej pobyt w londyńskim szpitalu. Tu dowiedziała się o wielu innych możliwościach opieki nad się pacjentami. Dopiero w Londynie Magda zdała sobie sprawę z tego, jak ogromne znaczenie dla pacjentów, bez względu na stopień zaawansowania choroby, mogą mieć słowa: DO WIDZENIA. Poprzez perypetie głównej bohaterki utworu mamy możliwość poznania pracy w szpitalu „od kuchni”. Dowiadujemy się, jak ogromne znaczenie mają dla pacjentów pielęgniarki, które bardzo często dla swoich podopiecznych są jedynymi łączniczkami z życiem toczącym się za szpitalną bramą.

Wichura i trzciny (1975) Ireny Krzywickiej to utwór ukazujący długotrwałą i heroiczną walkę głównego bohatera, Grzegorza, z chorobą Heinego-Medina. Nieszczęście to zbiegło się na dodatek z wypadkiem, w wyniku którego doznał on skomplikowanego złamania nogi. Cała tragedia wydarzyła się na rok przed egzaminem dojrzałości i zdawać by się mogło, przekreśliła szansę chłopaka na dalszą naukę i „normalne” życie. Ale to, co udało mu się osiągnąć przez rok, było nie tylko jego zasługą. Wymagało także ogromnego poświęcenia, czasu, energii, własnego zdrowia, po prostu „życia” ze strony matki, dla której po tym, jak w czasie wojny straciła męża i córkę, był on jedyną radością. Dlatego też „postawienie syna na nogi”, mimo zaniku mięśni, stało się dla niego jedynym celem w życiu. Wiele bólu musiał znieść główny bohater, zanim udało mu się zrobić pierwszy krok. Ukoronowaniem jego wysiłków była możliwość osobistego odebrania piątkowego świadectwa dojrzałości z rąk dyrektora. Historia opisana w tej książce oparta jest na faktach, co dowodzi, iż wszystko można osiągnąć, jeżeli tylko bardzo się tego pragnie, w myśl zasady: „nie ma rzeczy niemożliwych”.

Opowiadanie pt. *Przegrana* (1976) Ryszarda Rydzewskiego ukazuje perypetie chłopca, Piotra Kozy, którego z powodu krótszej nogi przezywano: hulajnogą, kulasem. Mimo że nigdy nie przyznał się do ogromnego bólu, jaki sprawiło mu odsunięcie przez kolegów, podczas lektury książki możemy wywnioskować, iż przeżywał on prawdziwą tragedię. Piotr wiele razy próbował zyskać sympatię kolegów, ale oni nie zwracali na niego uwagi. Wreszcie stwierdzili, że [...] *ostatnio zjawiał się zawsze nagle i nie w porę* [...] *najgorsze bowiem było to, że w ogóle był*. Gdy pojawiał się na horyzoncie, koledzy odwracali się do niego plecami. Nie chcieli z nim rozmawiać, a i zdarzyło się, że po skończonej zabawie jedna z drużyn uznając, iż przegrana powodowana była udziałem w niej Piotra, obrzuciła go kamieniami. Wszystko się zmieniło, gdy pewnego dnia główny bohater odkrył pękniętą szynę. Z trudem udało mu się dobiec do stacji, by powiadomić droźnika, który cudem zatrzymał pociąg. Zdarzenie to sprawiło, iż chłopak zyskał przyjaciół. Ale po tym wszystkim, czego od nich doświadczył, nie czuł z tego powodu ani radości, ani dumy, bowiem jego głowę zaprzętała tylko jedna myśl:

[...] *mówią o [mnie], chwalą [mnie], ale to jest tylko na dziś, na to krótkie popołudnie. Jutro o tym*

zapomną. Brak tolerancji ukazany w tym krótkim, ale jakże pouczającym opowiadaniu uczuła czytelnika na krzywdę innych. Ukazuje, jak ogromny ból możemy sprawić tym, którzy najmniej na niego zasługują. Ludzie pokrzywdzeni przez los nie powinni żyć w przekonaniu, że zostaną zaakceptowani wówczas, gdy dokonają jakiegoś wielkiego czynu. Zasługują na to, by traktować ich na równi z innymi, gdyż tylko wtedy wiedzą, że tak naprawdę ich „inność” nie stanowi żadnej przeszkody w kontaktach międzyludzkich.

Książka *Wstęga pawilonu* (1978) Zofii Chażyńskiej ukazuje z kolei osoby o niezwyklej sile charakteru, które nie poddały się własnej bezsilności, mimo kalectwa, z jakim przyszło im żyć i takie, które przez wiele lat nie potrafiły zaakceptować swojej „inności”. Główna bohaterka utworu, Anna, z powodu wady wymowy czuła się inna, „niedopasowana”. TO – czyli jękanie stało się dla dziewczyny ogromnym ciężarem, z którym nie mogła sobie poradzić, dlatego też za wszelką cenę starała się o TYM nie mówić. Ogromnym ciosem było dla głównej bohaterki nazwanie TEGO przez kolegę z klasy „prosto z mostu”, „po imieniu” – jękaniem, co spowodowało, iż przestała chodzić do szkoły i zaczęła unikać ludzi. Jej problemami nie interesowała się nawet mama, która w widoczny sposób faworyzowała młodszą córkę. Bardzo bliski był jej jedynie ojciec. Nawet krótka wymiana zdań między Anną a nim świadczyła, że tych dwoje ludzi jest sobie bardzo oddanych. No i oczywiście „doktorzyca” Ewa – internistka, traktująca ją z dużą życzliwością i zrozumieniem, do której mogła przyjść o każdej porze dnia i nocy, by porozmawiać. Dopiero konfrontacją z Jankiem, który uległ tragicznemu wypadkowi i całe miesiące spędził nieruchomo jak mumia sprawiła, że dziewczyna przestała użalać się nad sobą. W obliczu tak wielkiego nieszczęścia innych ludzi główna bohaterka przestała myśleć o swoim „niedopasowaniu”. Ich wiara w poprawę i powrót do zdrowia, ich radość, gdy wreszcie udało im się poruszyć palcem u ręki czy samodzielnie napić się wody sprawiły, że Anna uwierzyła w siebie. Teraz po wielu latach potrafiła zaakceptować siebie taką, jaką była i odważyła się podjąć walkę z CZYMŚ, co do tej pory odbierało jej całą chęć do życia.

Kolejną książką poruszającą temat kalectwa to *Solistka* (1981) Jerzego Przeździeckiego przedstawiająca perypetie 16-letniej dziewczyny, która do chwili wypadku, w wyniku którego doznała skomplikowanego złamania nogi, żyła problemami towarzyszącymi wiekowi dojrzewania. Jako niezwykle utalentowana uczennica szkoły baletowej miała przed sobą wspaniałą przyszłość. Jednak tragedia, jaka się wydarzyła, niezwykle mocno wpłynęła na psychikę głównej bohaterki i pokrzyżowała jej dalsze plany. Groźba trwałego kalectwa sprawiła, że Ewa załamała się, ale – jak się okazało – zwyciężyła jej ogromna wola walki z kalectwem. Niebawem wysiłek rehabilitacyjny, jaki podjęła i uzyskane rezultaty napelnili ją nadzieją powrotu do zdrowia.

Tytułowej bohaterce utworu Zbigniewa Brzozowskiego pt. *Opowieść o Ewie* (1983) los przy-

niósł wiele bólu i cierpienia. Potracona przez samochód straciła możliwość „normalnego” egzystowania. Uraz kręgosłupa, jakiego doznała, grozący paralizem na całe życie, wpłynął na pogorszenie stosunków w całej rodzinie. A przecież i rodzice, i brat dziewczyny powinni być wdzięczni za to, że nie zginęła pod kołami samochodu, że żyje. Jednak w obliczu tak wielkiej tragedii, nie potrafili docenić tego, co mimo wszystko ofiarował im los. Pogodzenie się z tą sytuacją nie przyszło im łatwo. Wzajemne oskarżenia i pretensje, które przecież nie mogły Ewie pomóc, przerodziły się na szczęście w zaciętą walkę z jej kalectwem. Heroiczne wysiłki podjęte przez bohaterkę *Opowieści o Ewie* są przykładem ogromnej wiary, która chociaż późno, ale zaważnęła jej rozumem i sercem. Postępowanie dziewczyny jest dowodem na to, iż nigdy nie należy poddawać się bez walki. Zawsze powinniśmy mieć nadzieję, że nasze wysiłki zakończą się zwycięstwem.

Odmieniec (1989) Mariana Orłonia to jedno z ośmiu króciutkich opowiadań zamieszczonych w zbiorze pod tym samym tytułem. Jego bohaterem jest głuchoniemy chłopiec, Szymek. Odmieńcem nazwany został przez chłopaków z osiedla, którzy nie mogli zrozumieć, dlaczego ich unika, nie odpowiada na zaczepki, stając się tym samym prawdziwą zagadką, która rozwiązana została już następnego dnia. O niepełnosprawności chłopca koledzy dowiedzieli się od jego mamy, która po tym, jak w parku zabrali mu zeszyt, przyszła go odzyskać na podwórko. Być może wówczas przeszło im przez myśl, że bardzo Szymka skrzywdzili, że nie mieli prawa wołać na niego maminsynek, cudzoziemiec, gdyż on na to nie zasługiwał. Pewnie teraz, zanim coś zrobią czy wydadzą o kimś sąd, długo się na tym zastanowią.

Książka Ewy Piotrowskiej pt. *Niepełnosprawna i pełna miłości* (1996) zawiera fragmenty pamiętnika, przeplatane wierszami 15-letniej Moniki Klaczyńskiej, która urodziła się z lewostronnym niedowładem ręki i nogi i, mimo że o swoją pozycję wśród rówieśników musiała wciąż walczyć, pełna była optymizmu. Zrozumienia i wsparcia nie znalazła u swoich rodziców, którzy zajęci o pięć lat młodszymi od Moniki bliźniakami: Mateuszem i Łukaszem, problemy córki spychali na plan dalszy. Główna bohaterka pisała z czułością i sympatią jedynie o nauczycielce języka polskiego (autorce niniejszej książki), która otoczyła ją przyjaźnią i utwierdziła w przekonaniu, że jest pełnowartościową, miłą i inteligentną nastolatką. Monika obdarzona była ogromnym talentem literackim, wielokrotnie brała udział w konkursach i olimpiadach polonistycznych. Wrażliwa, z sercem pełnym miłości i przebaczenia zginęła 1 maja 1996 roku wraz ze swoimi rodzicami w wypadku samochodowym, pozostawiając pograżonych w smutku i bólu: Mateusza i Łukasza, rodzinę i przyjaciół. W dniu wypadku Monika miała w swoim plecaku wiersz pt. *Testament*. Kiedy go napisała, nie wiadomo. Książka pt. *Niepełnosprawna i pełna miłości* zawiera także fragmenty listu do Małgorzaty Musierowicz, z którą dziewczyna korespondowała, wspomnienia

Ireny i Romana Papke, dziadków Moniki oraz liczne zdjęcia przedstawiające główną bohaterkę w czasie świąt, spotkań z rodziną i codziennym życiu. Po śmierci Moniki, jej przyjaciół i znajomych ogarnęła ogromna pustka. Zdali sobie sprawę, jak ważną była w ich życiu osobą, lecz nigdy jej o tym nie powiedzieli.

Bohaterką opowiadania Marii Borowej pt. *Ogrody* (1997) jest nastoletnia Marta, która w wypadku samochodowym traci oboje rodziców, sama zaś w wyniku poniesionych obrażeń porusza się na wózku inwalidzkim. Główna bohaterka nie może pogodzić się przede wszystkim ze śmiercią matki. Czuje się winną, gdyż tego tragicznego dnia dziewczyna zajęła jej miejsce, co niewątpliwie uchroniło ją od śmierci. Ale żyć ze świadomością, że to przez nią zginęła matka, okazało się być dla Moniki ciężarem nie do udźwignięcia. I tylko opieka Małgorzaty, która zrezygnowała z marzeń, z miłości, by móc opiekować się kaleką siostrą i pobyt głównej bohaterki w sanatorium, uratowały ją przed psychicznym obłędem. Ogród znajdujący się za budynkami ośrodka, cień drzew, w którym mogła się schronić przed światem, życzliwość pielęgniarek opiekujących się dziewczyną i optymizm osób, poruszających się tak jak ona na wózkach inwalidzkich sprawiły, że odnalazła wiarę i sens życia. Pogodziła się z sytuacją, w jakiej się znalazła i uwolniła od prześladowającej ją myśli.

Zarówno króciutkie opowiadania, jak i dłuższe utwory, a wśród nich oparte na faktach historie, świadczą o niemożności uniknięcia tego, co komu pisane. Nie ma w tych książkach pouczania, moralizatorstwa, sami bowiem podczas ich lektury wyciągnąć musimy odpowiednie wnioski.

Wiele z nich, jak np. opowiadania *Przeigrana*, *Opowieść o Ewie*, nagle urwane, skłaniają do

przemyśleń na temat wiary, nadziei, sensu życia i śmierci. Jedne ukazują chwile, inne dni, miesiące i lata zmagania z chorobą czy proces akceptacji „inności”. Autorzy omówionych wyżej utworów skupili się przede wszystkim na przybliżeniu postaw głównych bohaterów, ich uczuć i przeżyć wewnętrznych. Natomiast opisy wyglądu zewnętrznego opierają się na dokładnym przedstawieniu stopnia niepełnosprawności, niezrządki do detalami.

Omówione książki

- Stanisław Kowalewski: *Dzikie ptaki lecą najdalej*. Warszawa: Biuro Wydawn. „Ruch”, 1970.
- Katarzyna Witwicka: *Buraki na święteczną ćwikłę*. Warszawa: WH „Horyzonty”, 1974.
- Danuta Bieńkowska: *Chwila prawdy*. Warszawa: Nasza Księgarnia, 1984.
- Irena Krzywicka: *Wichura i trzciny*. Poznań: Wydawn. Poznańskie, 1975.
- Ryszard Rydzewski: *Przeigrana*. Warszawa: KAW, 1976.
- Zofia Chądzyńska: *Wstęga pawilonu*. Warszawa: Nasza Księgarnia, 1982.
- Jerzy Przeździecki: *Solistka*. Katowice: „Śląsk”, 1981.
- Zbigniew Brzozowski: *Opowieść o Ewie*. Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1984.
- Marian Orłowski: *Odmieniec*. Poznań: Wydawn. Poznańskie, 1989.
- Ewa Piotrowska: *Niepełnosprawna i pełna miłości*. Poznań: Wydawn. „W drodze”, 1996.
- Maria Borowy: *Ogrody*. Wrocław: Wydawn. Siedmiogród, 1997.

WYDAWNICTWO

JUŻ DO NABYCIA

nowa, bardzo ciekawa i aktualna książka!

Marka STEPOWICZA

CECHY FORMALNE CZASOPISM INTERNETOWYCH

Jest to tegoroczna NAGRODA MŁODYCH SBP

Autor porównuje cechy czasopism internetowych i drukowanych, opisuje zjawiska związane z komponowaniem elementów graficznych, języki opisu strony oraz problematykę kształtowania dokumentów elektronicznych w języku HTML. Największą część pracy poświęcona jest analizie wybranych czasopism dostępnych w Internecie.

Str. 74 cena 17 zł

Zamówienia: Dział Promocji i Sprzedaży SBP

02-086 WARSZAWA Al. Niepodległości 213, tel. 608-28-26

WYDAWNICTWO

BOGDAN KLUKOWSKI

Książka jako dobro kultury

Właściwie od początku zapanowania w naszym kraju wolnego rynku, czy jak mówią tradycjoniści kapitalizmu, ludzie wydający i sprzedający książki, czyli wydawcy i księgarze, dostarczają naszym kochanym rządzącym argumentów do tego, by chociaż zlitowali się nad książką i nie nakładali na ten produkt drakońskiego podatku od wartości dodanej (VAT). Podstawowym argumentem jest nietrudny do przewidzenia spadek zapotrzebowania na książkę, co dawno temu nazywane było czytelnictwem. Walka o zerową stawkę VAT jest od początku nowych stosunków gospodarczych najważniejszym elementem, scalającym naszych wydawców i księgarzy. Koronnym zaś argumentem głównego konstruktora budżetu państwa, czyli ministra finansów, jest powoływanie się na potrzebę unifikacji podatków na okoliczność naszego przystępowania do Unii Europejskiej. Nie pomagają przy tym myślenie popiskiwanie Polskiej Izby Książki o tym, że kraje unijne nie mają w ogóle ujednoliconego podatku na książki i że siedmioprocentowy VAT na książki zniszczy, i tak ledwo dyszący ruch wydawniczy, i towarzyszące mu księgarstwo.

Za kilka lat dotrze do nas inne niebezpieczeństwo: nastąpi nieuchronna koncentracja kapitału także w dziedzinie książki i kilkanaście koncernów medialnych przejmie kontrolę nad trzema z czterech części całej produkcji wydawniczej. Koncerny te z kolei stworzą kilka wielkich sieci dystrybucji książek. Obydwa zjawiska wyeliminują z rynku małych, niezależnych wydawców i pojedyncze, także zwane w świecie po angielsku *independens* księgarnie. Na realizację własnych pomysłów wydawniczych właściwie nie będzie już miejsca, podobnie jak na prowadzenie małych księgarni, o których wiadomo, co mają w sprzedaży i jaki stosunek do książki i klientów reprezentuje sam księgarz. Nietrudno więc sobie wyobrazić sytuację, gdy nie będzie nie tylko małych, prowadzonych przez właścicieli księgarni, ale nie będzie i molochów księgarskich, jakie od kilku lat w formie *superstores* funkcjonują w Stanach Zjednoczonych. Książkę trzeba będzie zamawiać *via* Internet, przynosić ją będzie pod drzwi robot, ucharakteryzowany na jednego z wybranych przez klienta popularnych bohaterów książkowych. Zamawiający będzie mógł sprowadzić sobie do głośnego czytania innego robota w postaci uroczej blondynki lub czarownicy z krzywym nosem. Prawda, że to horror już sam w sobie. Gdzie przyjemność grzebania po półkach,

na których co książka to kolejny ład do odkrycia? Gdzież intymna atmosfera u znajomego księgarza, który poczęstował kawą, a jeszcze kilkadziesiąt lat wcześniej nawet papierosem? Gdzie możliwość zamówienia książki i dreszcz kilku dniowego oczekiwania na jej sprowadzenie? A potem jeszcze niespieszna, rozkoszna lektura. Czyż to nie jest bardziej ludzkie i uświęcone wielowiekową tradycją?

Początek końca epoki książki, którą nazwano „kulturą książki”, więc uznaniem jej za dobro kultury, już można dostrzec gołym okiem. Oprócz koncentracji procesów wydawania i dystrybucji czeka książkę kolejny cios, ćwiczony w wielu krajach w ostatnim dwudziestolecu. To praktyka ustanawiania wolnej ceny na książkę. Unia Europejska po kilku latach przekonywania jest za wprowadzeniem stałych cen na książki, ale nie chce zgodzić się na wprowadzenie tego obowiązku do całej piętnastki. Silny Związek Księgarstwa Niemieckiego, zraszający wydawców i księgarzy, od kilku lat próbuje przeforsować pomysł, by stałe ceny na książki obowiązywały w Niemczech i Austrii. Do lobbingu udało się przekonać rząd kanclerza Schrödera, w którym po raz pierwszy na szczeblu federalnym powołano urząd ministra kultury, a kieruje nim były wydawca Michael Naumann. Niemcy szczerzą się tym, że stałą cenę na książkę wprowadził ponad sto lat temu znany Polakom z innej, mniej chwalebnej strony, kanclerz Otto von Bismarck.

Przekonywującą jest argumentacja niemieckich wydawców, że ceny wolne są w odniesieniu do książki czymś nienaturalnym, gdyż dochodzi wówczas do konkurencji między księgarniami, szczególnie zaś między tymi, które należą do wielkich sieci handlowych a tymi, które działają samodzielnie. Wielkie sieci mogą stosować rabaty nawet do 50 procent od wyznaczonej przez wydawców ceny katalogowej, gdyż operują olbrzymią masą towarową samych tytułów książkowych oraz poszerzonym asortymentem widocznym w naszych nielicznych EMPiK-ach typu megastore, gdzie w sprzedaży znajduje się oprócz książek kilka tysięcy tytułów czasopism krajowych i importowanych, liczne nagrania muzyczne i kosmetyki.

Za kilka lat może się okazać, że nie ukaże się na rynku wiele cennych książek, jak na przykład wydana przez Wydawnictwo Kopia nowa publikacja Piotra Kuncewicza *Goj patrzy na Żyda. Dzieje braterstwa i nienawiści od Abrahama po współczesność*, gdyż żadnemu wydawcy nie będzie się opłacać wydawać książkę w nakładzie jednego tysiąca egzemplarzy, a na dodatek żadna wielka sieć księgarska nie weźmie jej do sprzedaży właśnie z powodu małego nakładu. Cała działalność Instytutu Literackiego w Paryżu byłaby również niemożliwa. A to właśnie byłby koniec kultury opartej na książce.

Nagroda im. Anny Platto

JOANNA CHAPSKA

W Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie po raz szósty przyznano nagrodę im. Anny Platto. Powołana przez Dyrektora Biblioteki komisja w czteroosobowym składzie, po wnikliwym rozpatrzeniu podań, postanowiła w tym roku przyznać nagrodę Małgorzacie Zinczuk, kierownikowi Oddziału dla Dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej we Włodawie.

Corocznie komisja wylania z nadesłanych kandydatów z województwa lubelskiego osobę wyróżniającą się w pracy z młodymi czytelnikami i w upowszechnianiu literatury dziecięcej.

Nagroda pieniężna, fundowana przez prywatnych sponsorów, przyznawana jest za wyniki w pracy w kończącym się roku kulturalno-oświatowym przede wszystkim za:

- edukację kulturalną i czytelniczną ze szczególnym uwzględnieniem promocji książki dla dzieci i młodzieży,

- pomysłowość, inicjatywę i wysoki poziom prac upowszechnieniowych,

- systematyczność działań w tym zakresie.

Uroczystość wręczenia Nagrody odbyła się 8 sierpnia br. – w dzień urodzin Patronki – w Bibliotece Główniej.

Szczególnym powitaniem wyróżniono wicedyrektora Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Marszałkowskiego – Stanisława Dąbrowskiego, sympatyzującego z biblioteką abp seniora – ks. prof. dr. Bolesława Pyłaka, burmistrza Włodawy – Andrzeja Chorążego, laureata poprzedniej edycji Nagrody, dyrektora MBP we Włodawie – Władysława Paszkowskiego, siostrę Anny Platto i dalszą rodzinę.

Spotkanie prowadziła Ewa Hadrian – kierownik Działu Informacji, Udostępniania i Bibliografii WiMBP. Krótka prezentacja przybliżyła osobowość i działalność Patronki nagrody. Podkreśliła, że bibliotekarze wciąż starają się dorównać jej poziomowi profesjonalizmu i ciągle korzystają z jej doświadczeń.

Spotkanie zostało ubarwione również poezją własną, śpiewaną i recytowaną przez naszych bibliotekarzy-poetów. Prezentowali się: Urszula Gierszon, Bogusław Michalkiewicz, Danuta Czubacka, Maciej Krawczyk.

Po akcencie poetyckim Zofia Szumiło – pracownik Działu Instrukcyjno-Methodycznego wręczyła Nominację do Nagrody wyróżnionym bibliotekarzom:

- Bożenie Chlebickiej – z Filii Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tomaszowie Lubelskim,

- Edycie Gierlach – z biblioteki publiczno-szkolnej w Zamachu (gm. Obsza, pow. Biłgoraj),

- Irenie Kułakowskiej – z Filii w Wysokiem (gm. Zamość),

- Ewie Wiśnickiej – z Oddziału dla Dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Sienkiewicza w Łukowie.

Punktem kulminacyjnym uroczystości było wręczenie Nagrody im. Anny Platto tegorocznej laureatce – **Małgorzacie Zinczuk**.

Pani Małgorzata – pedagog i bibliotekarz – jest wyjątkowo zaangażowana w pracę z młodymi czytelnikami. Stara się umiejętnie wprowadzać ich w życie kulturalne, nadając odpowiedni kierunek ich spontaniczności.

Jej osiągnięcia – to:

- wzorowe prowadzenie czytelnicy dla dzieci (2700 odwiedzin rocznie, 5500 udostępionych książek i czasopism); czytelnicy jest miejscem edukacji kulturalnej i czytelnicy, miejscem zaspokajania własnych zainteresowań, spędzania wolnego czasu, codziennych wizyt,

- zorganizowanie stałego miejsca ekspozycyjnego „Galerii na Piętrze” promującej młode talenty. W ocenianym okresie miała miejsce wystawa rzeźby Roberta Wesołowskiego, ucznia IV klasy miejscowej Szkoły Podstawowej oraz wystawa autorska (rysunki, grafika, poezja, haft artystyczny) Małgosi Lipskiej, uczennicy I klasy Gimnazjum,

- zainspirowanie cyklu wystaw, z których w ocenianym okresie zrealizowano: „Pieśń o lesie”, „Pieśń o morzu”, wystawy te były zorganizowane we współpracy ze środowiskiem, posiadały bogatą oprawę towarzyszącą (projekcja filmu, prezentacje muzyczne, zajęcia plastyczne dla dzieci),

- prowadzenie akcji „Forum dziecięcych inicjatyw pokojowych” w ramach współpracy Miast Pokoju, ośmiu najbardziej zaangażowanych czytelników biblioteki uczestniczyło w lipcu w Międzynarodowym Dziecięcym Festiwalu Folklorystycznym „Darujmy Światu Pokój” w Oświęcimiu,

- umiejętnie gromadzenie i szeroka popularyzacja wiedzy o mieście i regionie,

- inne niekonwencjonalne formy upowszechniania piśmiennictwa, np. w Roku Juliusza Słowackiego zorganizowano imprezę „Dzień Matki Juliusza Słowackiego” oraz wystawę „Podróże Juliusza Słowackiego”,

- pieczołowicie gromadzoną dokumentację wszystkich form pracy w postaci serwisu fotograficznego, filmów wideo.

Komisja zgodnie poparła opinie bezpośrednio przełożonego laureatki, dyrektora MBP we Włodawie, Władysława Paszkowskiego, który we wniosku do Nagrody napisał między innymi: *Pani Małgorzata Zinczuk posiada wyjątkowe predyspozycje do pracy z młodym czytelnikiem, łatwo nawiązuje kontakt zarówno z dziećmi, jak i dorosłymi*

[...], szczególną uwagę przywiązuje do współpracy z nauczycielami grup zerowych i najmłodszych klas, widząc w tych grupach potencjalnych aktywnych czytelników biblioteki publicznej.

Pani Małgorzata zetknęła się z Anną Platto jedynie w trakcie szkoleń w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym, ale pozostawiła ona w jej sercu niezatarty ślad. Uważa otrzymaną Nagrodę za bardzo prestiżową, nie sądzi, że uda się jej osiągnąć jeszcze w życiu ważniejsze wyróżnienie.

Laureatka przypomniała też w swej wypowiedzi, że jest tak wiele wspaniałych dzieci, które umiejętnie pokierowane ujawniają swoje talenty i przynoszą ogromną satysfakcję i radość opiekunowi. Podkreśliła, że to przecież dzieci są współtwórcami jej sukcesu.

Joanna Chapska jest pracownikiem ds. współpracy, promocji i szkoleń w WiMBP w Lublinie

---

Dar Fundacji im. Kronenberga dla Biblioteki im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

---

ZDZISŁAW BIELEŃ

Kolejnym beneficjentem Fundacji im. Leopolda Kronenberga jest Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie. W marcu br. wystąpiliśmy do Fundacji z listem intencyjnym, wnosząc o przyznanie dotacji na 3 zadania, tj. konserwację i renowację 10 obiektów zbiorów specjalnych, zakup 3 czytników do mikrofilmów, sfinansowanie wydania dwóch tomów „Bibliografii Lubelszczyzny”. Wniosek pozytywnie zaopiniowany w Lublinie został przesłany do centrali Fundacji w Warszawie, a 18 maja br. otrzymaliśmy oficjalną wiadomość o przyznaniu dotacji.

Dnia 27 czerwca w Książnicy odbyło się spotkanie przedstawicieli Fundacji i Banku Handlowego z kierownictwem Biblioteki. Władze Fundacji reprezentował Marian Płachecki, dyrektor zarządzający. Towarzyszyli mu dyrektor Oddziału Banku Handlowego w Lublinie Janusz Bieszczyk i dwaj członkowie lubelskiego Zespołu Doradczego Fundacji przy Oddziale Lubelskim Banku Handlowego Zygmunt Nasalski i Waldemar Żelazny.

Gości powitał wicedyrektor Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej Zdzisław Bieleń. Następnie Marian Płachecki przekazał dyrektorowi Z. Bieleniowi pismo informujące o przyznaniu dotacji w wysokości 36.254 zł z przeznaczeniem na zakup 3 czytników. Biblioteka powinna wykorzy-

stać te środki w ciągu miesiąca. Dyr. Płachecki wręczając pismo przyznające dotację poinformował zebranych o działaniach Fundacji im. Kronenberga na rzecz kultury polskiej. Było czym się pochwalić, choćby w dziedzinie bibliotekarstwa (dotacje dla Biblioteki Polskiej w Paryżu i Biblioteki Narodowej w Warszawie).

Dziękując za piękny dar dyr. Bieleń podkreślił, że jest to pierwsza tego typu dotacja w powojennych dziejach Biblioteki. Ma wielkie znaczenie, przyczyni się do ochrony przed zniszczeniem fizycznym cennych zasobów bibliotecznych książek i czasopism lubelskich.

Spotkaniu towarzyszyła eksponowana w Czytelnicy Czasopism mała wystawa, na której przypomniano sylwetkę patrona Fundacji Leopolda Kronenberga i obszary patronackie Fundacji.

Goście zostali obdarowani bibliofilskimi druczkami, podziękowaniami za udział w przyznaniu dotacji.

Na zakończenie uroczystości odbyło się w sali konferencyjnej Książnicy spotkanie towarzyskie, w czasie którego wymieniono uwagi na temat dalszego współdziałania Biblioteki z Fundacją i Bankiem Handlowym.

Przyznanie daru Bibliotece znalazło odbicie w lokalnych mediach, sekwencję z uroczystości pokazała miejscowa telewizja, informowano w lubelskich rozgłośniach radiowych, pisano o niej też w miejscowym dodatku „Gazety Wyborczej”.

Podwójny jubileusz Biblioteki Publicznej w Suwałkach

MARIANNA ŁOZOWSKA

W maju br. Biblioteka Publiczna im. M. Konopnickiej obchodziła jubileusz 55-lecia istnienia. Uroczystość zgromadziła tłumy wiernych czytelników, nie zabrakło też przedstawicieli władz wojewódzkich, miejskich i powiatowych. Uroczystość rozpoczęto odsłonięciem płaskorzeźby z podobizną autorki *Rory* z okazji 90. rocznicy śmierci poetki. Płaskorzeźbę z białego marmuru, dłuta Bohdana

Chmielewskiego, wmurowano we frontową ścianę budynku Biblioteki.

Po odśpiewaniu *Rory* Andrzej Chuchnowski, dyrektor placówki poprosił o symboliczne odsłonięcie tablicy Leszka Lewoca, wicewojewodę podlaskiego, Marka Domagałę, przedstawiciela Sejmiiku Województwa Podlaskiego oraz Mieczysława Jurewicza, wiceprezydenta Suwałk. O wyświęcenie płaskorzeźby patronki rodem z Suwałk poproszono ks. Jerzego Zawadzkiego.

Krótki rys historyczny przedstawiła Marianna Łozowska, wicedyrektor biblioteki. Wspomniała

o początkach zorganizowanego czytelnictwa na Suwalszczyźnie, sięgającego XIX wieku, o latach międzywojennych, okupacji hitlerowskiej, wreszcie o styczniu 1945 roku – dacie powstania suwalskiej ksiąźnicy.

W 1945 r. działalność placówki reaktywowała jej przedwojenna kierowniczką Wanda Moraczyńska. Zaczęła od 500 woluminów, dziś biblioteka liczy ich ponad 218 tys. W księgozbiorze znajdują się cenne starodruki i bibliofilskie kolekcje. Biblioteka posiada duży zbiór pierwszych wydań dzieł patronki, Marii Konopnickiej.

Jubileusz biblioteki był okazją do uhonorowania jej zasłużonych pracowników. Złotym Krzyżem Zasługi odznaczona została Alicja Wrocławska, Srebrnym Andrzej Chuchnowski, natomiast Brązowy otrzymała Irena Bagińska. Odznaki Zasłużony Działacz Kultury otrzymali: Irena Cichmińska, Andrzej Chuchnowski, Jadwiga Nowacka, Helena Opanowska, Alicja Sasin, Maria Sieniewicz, Danuta Szczecina i Grażyna Taraszkiewicz. Medale „W dowód uznania” otrzymali: Sabina Michniewicz, Bożena Ołdakowska, Danuta Szczecina, a „Odznakę Honorową SBP” – Danuta Burakiewicz, Irena Cichmińska, Małgorzata Czerucka, Maria Gobjczyńska i Helena Opanowska.

Na obchody jubileuszowe przygotowano okolicznościowe wystawy związane z Marią Konopnicką – pierwsze wydania utworów autorki oraz prace konkursowe dzieci na temat „Koszalek Opałek i jego przyjaciele”.

Z tej samej okazji Biblioteka Publiczna i Zarząd Okręgu SBP przy wsparciu finansowym Urzędu Miejskiego wydały informator *Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach*. Wydrukowano również ekslibrisy.

Na zakończenie pierwszej części uroczystości dyrekcja i pracownicy uhonorowani zostali listami gratulacyjnymi od Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, władz wojewódzkich i miejskich. Bardzo mile życzenia skierowane były od kierownika Zakładu Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu w Białymstoku, prof. Anny Sitarskiej i dyrektora Książnicy Podlaskiej Jana Leończuka.

W części artystycznej wystąpili z koncertem uczniowie Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia w Suwałkach. Na zakończenie dnia odbył się kocktajl przy lampce wina i ciasteczkach.

Marianna Łozowska
jest zastępcą dyrektora Biblioteki Publicznej
im. M. Konopnickiej w Suwałkach

Jak efektywnie wykorzystać komputer w bibliotece?

Biblioteka pozostaje niemal ostatnim miejscem w szkole, w które się inwestuje, docenia i uważa za najważniejsze. Idea Jadwigi Andrzejewskiej – interdyscyplinarnej pracowni szkolnej – tylko w niewielu miejscach w Polsce znajduje zwolenników i realizatorów. Możemy jednak powoli kształtować taki wizerunek biblioteki, w miarę posiadanych możliwości i środków finansowych.

Wykorzystując nadarżającą się okazję udało się mojej bibliotece przejąć komputer, przekazany z administracji szkoły. Wcale nie najsilniejszy, z systemem operacyjnym Windows 3.11, bez CD-ROM-u, bez modemu dającego okno na świat, bez ekstra programów, w tym bez programu obsługującego bibliotekę. Można by sądzić, że będzie stał jako atryb nowocześnieści. Nie! Można i na takim robić dużo. Miał przecież zainstalowane MS WORKS 3.0, a więc edytor tekstu, arkusz kalkulacyjny, bazę danych, program komunikacyjny (nie wykorzystywany). Miał również obok siebie starą drukarkę igłową. To ogromnie dużo, by udowodnić dyrektorowi szkoły, że potrafimy pracować z komputerem.

Edytor tekstu – służy do wykonywania wszelkich napisów na gazetki szkolne, ogłoszeń, wykazów np. nowości książkowych, kaset wideo. Wykonywane prace mogły zachować ten sam styl lub różnicować go dzięki trwałemu zapisowi na twardym dysku komputera. Modyfikacji można było dokonywać dzięki wbudowanemu w edytor różnego rodzaju czcionkom. Pomocne były również rysunki z ClipArt oraz WordArt pozwalające w wymyślny sposób mo-

dyfikować napisy. Wszelkich możliwości komputera użyłam przy realizacji pomysłu zarobienia pieniędzy na książki dla klas młodszych (sprzedaż „cegielek”). W edytorze tekstu opracowywałam też pomoce powielane później i wykorzystywane do indywidualnej pracy ucznia na lekcji. Na zakończenie roku szkolnego komputer i jego przedpotopowa drukarka pomagały w tworzeniu wkładek do nagród książkowych dla uczniów.

Arkusz kalkulacyjny – posłużył do sporządzenia wykazu książek przeznaczonych na makulaturę. Była to praca łatwa i można powiedzieć – przyjemna. Selekcja dokonywana była przez cały rok, książki odkładane były potem w wydzielone miejsce, a we właściwej chwili sporządzany ich wykaz. Niepotrzebne stało się układanie ich według wzrastających numerów inwentarzowych – to czynił za mnie arkusz kalkulacyjny i jego funkcja „sortuj”. Funkcję tę wykorzystywałam również do selekcji w katalogach. W arkuszu kalkulacyjnym sporządziłam również statystykę czytelnictwa całej szkoły. Arkusz statystyczny sam obliczał, oczywiście po wprowadzeniu do niego koniecznych danych. MOL robiłby to już po wypożyczeniu książki.

Baza danych – stała się sposobem na zgromadzenie wszelkich informacji o sportowcach naszej szkoły. Planujemy wprowadzić też dane o uczniach szkoły wyróżniających się w konkursach przedmiotowych. Biblioteka jest bowiem zobowiązana gromadzić informacje na ten temat.

KRYSZYNA KARWAS
bibliotekarka w Zespole Sportowych Szkół
Ogólnokształcących w Skierniewicach

Moja biblioteka

70 rocznica
urodzin

Sławomir Mrożek Zestawienie bibliograficzne w wyborze

HALINA CHOŁOST

1. Błoński Jan: **Mędrak, cham i co z tego wynikło** (1). „Dialog” 1980 nr 2 s. 93–101.
2. Błoński Jan: **Mędrak, cham i co z tego wynikło** (2). „Dialog” 1980 nr 3 s. 87–97.
3. Błoński Jan: „**Drugie danie**”, czyli powtórka „**Poczwórki**”. „Dialog” 1968 nr 5.
4. Błoński Jan: **Mrożka trzecie danie**. „Dialog” 1973 nr 4.
5. Błoński Jan: „**Tango**” i dramaturgia modeli. „Dialog” 1980 nr 7.
6. Błoński Jan: **Mrożek montex**. „Dialog” 1995 nr 4 s. 97–108.
7. Błoński Jan: **Po „Tangu”**. „Dialog” 1980 nr 8 s. 93–100.
8. Błoński Jan: **Mrożek filozof. Próba interpretacji fantastyki współczesnej**. „Pamiętnik Literacki” 1977 z. 1.
9. Błoński Jan: **Konfrontacje. Mrożek w kra-kowskiej „Grotescie”**. „Dialog” 1960 nr 3.
10. Chojka Joanna: **Dramaturgia Sławomira Mrożka (Tango, Emigranci)**. Gdańsk 1994.
11. Doma Robert: **O stylu kilku mrożkowych mędrków**. „Poradnik Językowy” 1994 nr 7 s. 30–39.
12. Doma Robert: **O stylu mrożkowych chamów**. „Poradnik Językowy” 1994 nr 8 s. 40–49.
13. **Dyskusja o twórczości Mrożka**. „Kierunki” 1964 nr 7.
14. Eustachiewicz Lesław: **Głos w dyskusji o „Indyku”**. „Kierunki” 1961 nr 20.
15. Fik Marta: **Mrożek w Warszawie**. „Polityka” 1976 nr 3.
16. Fik Marta: **Mrożek zmieniony**. „Twórczość” 1975 nr 7.
17. Filler Witold: **Mrożek mitoburca**. „Kultura” 1963 nr 29.
18. Flaśzen Ludwik: **Teatr Mrożka**. „Współczesność” 1961 nr 10.
19. Gąsowski Szczepan: **Współcześni dramato-pisarze polscy 1945–1975. 37 sylwetek**. War-szawa 1979 s. 242–261.
20. Gębala Stanisław: **Mrożka „Kordian i cham”**. „Dialog” 1977 nr 8 s. 116–123.
21. Greń Zygmunt: **Schematy Mrożka**. „Życie Literackie” 1960 nr 5.
22. Jabłonkówna Leonia: **„Tango” na Moko-towskiej**. „Teatr” 1965 nr 17.
23. Kasperski Edward: **Mrożek i katastrofizm współczesny**. „Przegląd Humanistyczny” 1995 nr 4 s. 69–79.
24. Kelera Józef: **Mrożek da Capo**. „Dialog” 1977 nr 5 s. 98–108.
25. Kelera Józef: **Mrożek – dowcip wyobraźni logicznej**. W: **Kpiarze i moralisci**. Kraków 1966 s. 86–114.
26. Kelera Józef: **Panorama dramatu. Studia i szkice**. Wrocław 1989.
27. Kijowski Andrzej: **Arcydzieło nieznanne**. Kraków 1964 s. 121–125.
28. Kijowski Andrzej: **Mrożek u raju bram**. „Dialog” 1963 nr 5.
29. Kijowski Andrzej: **Przegląd prasy**. „Twórczość” 1963 nr 1.
30. Kłodawska Katarzyna: **Zdemaskowany zamaskowany świat. Sławomir Mrożek: Tango – Krawiec – Emigranci – Garbus**. „Polonistyka” 1997 nr 10 s. 588–591.
31. Kłossowicz Jan: **Mrożek w rzeźni**. „Literatura” 1975 nr 15.
32. Konopacka-Csała Krystyna: **Czy zastałam pana Mrożka? – Nie**. „Teatr” 1958 nr 20.
33. Kott Jan: **Rodzina Mrożka**. „Dialog” 1965 nr 4.
34. Kral Andrzej Władysław: **Katastroficzna farsa Mrożka**. „Teatr” 1973 nr 23.
35. Ligeża Wojciech: **Parabole Mrożka**. W: **W kręgu przemian polskiej prozy XX wieku**. Wyd. zbior. Wrocław 1978 s. 95–108.
36. Majcherek Janusz: **Czy potrafimy docenić Mrożka?** „Nowe Książki” 1994 nr 6 s. 6–7.
37. Masłowski Michał: **Sławomir Mrożek: teatr absurdalny czy absurd jako teatr**. „Przegląd Humanistyczny” 1989 nr 7 s. 59–72.
38. Morawiec Elżbieta: **Martwa natura**. „Życie Literackie” 1976 nr 4.
39. Mrożek Sławomir: **Mój życiorys**. „Nowe Książki” 1994 nr 6 s. 3–5.
40. Nyczek Tadeusz: **Emigranci**. Londyn 1988 s. 70–85.
41. Nyczek Tadeusz: **Niemowlęce tango**. „Twórczość” 1973 nr 9.
42. Parzyńska Beata: **Cielęcina z groszkiem a problemy demokracji czyli Mrożek**. „Dialog” 1983 nr 3 s. 116–123.
43. Piwińska Marta: **Mrożek, czyli słon a sprawa polska**. „Dialog” 1966 nr 5.
44. Piwińska Marta: **Mrożka dialektyka magiczna**. W: **Legenda romantyczna i szydery**. Warszawa 1973 s. 345–360.
45. Piwińska Marta: **Przed „Kartoteką” i „Tangiem”**. „Dialog” 1967 nr 11.

46. Puzyna Konstanty: *Logika Sławomira Mrożka*. „Polska” 1962 nr 12.

47. Rzęsikowski Stanisław: *Czy wszystko jest blażenstwem? Szkice o współczesnej dramaturgii*. Łódź 1993 s. 48–67.

48. Rzęsikowski Stanisław: *W rytmie tanga*. W: *Lektury licealisty*. Pod red. Wojciecha Pykosza i Leszka Bugajskiego. Wrocław 1986 s. 183–188.

49. Scholze Dietrich: *Nareszcie wyzwoleni czy znowu zniewoleni? Polska emigracja powojenna we własnym zwierciadle*. „Przegląd Humanistyczny” 1995 nr 1 s. 46–50.

50. *Siedmiu wspaniałych w internacie*. Rozmowa z Jerzym Jaročkim. „Rzeczpospolita” 1998 nr 267 s. 28.

51. Sieradzki Jacek: *Mrożek jeszcze raz czytany*. „Dialog” 1988 nr 3 s. 101–112.

52. Sinko Grzegorz: *Lekko i przyjemnie*. „Literatura” 1973 nr 46.

53. *Słowo oskarżonego*. Rozmowa ze S. Mrożkiem (przeprowadził Marek Klecel). „Nowe Książki” 1994 nr 6 s. 1–3.

54. Sugiera Małgorzata: „Garbus”, „Pieszko” i „Portret” – osobliwe dramaty Mrożka. „Ruch Literacki” 1990 nr 2–3 s. 123–136.

55. Szpakowska Małgorzata: „Krawiec” i „Operetka”. „Dialog” 1977 nr 11 s. 91–95.

56. Szurczak Anna: „Tango” czyli spotkanie z dramaturgią Sławomira Mrożka – propozy-

cja metodyczna dla klas maturalnych. „Język polski w szkole średniej” 1989/90 z. 3–4 s. 300.

57. Szydłowski Roman: *Nowy Mrozek*. „Życie Literackie” 1973 nr 46.

58. Danuta Wilczyńska: *Tango Sławomira Mrożka*. Lublin 1997. Biblioteczka Opracowań. Z. 36.

59. Vogler Henryk: *Maski teatru magicznego*. „Życie Literackie” 1973 nr 51–52.

60. Walczak Grzegorz: *Językowo-stylistyczna kreacja świata S. Mrożka („Na pełnym morzu”)*. „Poradnik Językowy” 1983 nr 1 s. 1–16.

61. Wiegandtowa Ewa: „To tylko Edek”. *O Tangu Sławomira Mrożka*. W: *Glosariusz od Młodej Polski do współczesności. Materiały do kształcenia literackiego w szkole średniej*. Pod red. Tadeusza Patrzałka. Wrocław 1991 s. 257–261.

62. Wolicki Krzysztof: *W poszukiwaniu miary. Twórczość dramatopisarska Sławomira Mrożka*. „Pamiętnik Teatralny” 1975 z. 1.

63. Wróblewski Andrzej: „...A wyszedł pocisk z bańki mydlanej”. „Teatr” 1958 nr 18.

64. Wysińska Elżbieta: *Rebus Mrożka*. „Kultura” 1976 nr 4.

Halina Cholest jest nauczycielem-bibliotekarzem w I LO im. B. Prusa w Siedlcach

§ Prawo biblioteczne

Odprawa emerytalna

Pracownikom instytucji kultury, w tym bibliotek publicznych, niezależnie od statusu instytucji państwowej czy samorządowej, spełniającym warunki uprawniające do emerytury lub renty inwalidzkiej z tytułu niezdolności do pracy, których stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę lub rentę, przysługiwała jednorazowa odprawa pieniężna, ustalona w rozporządzeniu *Ministra Kultury i Sztuki z dnia 31 marca 1992 r., w sprawie zasad wynagradzania pracowników instytucji kultury prowadzących gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych (Dz.U. Nr 35, poz. 152, z późniejszymi zmianami)*¹.

Przyjęty 29 kwietnia 1997 r. *ponadzakładowy układ zbiorowy pracy dla pracowników państwowych instytucji kultury* (obowiązujący od 1 maja 1997 r.) zawierał ustalenia w części zgodne z rozporządzeniem *Ministra Kultury i Sztuki* (jak

wyżej). Część uprawnień pracowniczych, jak: *nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne, regulacje czasu pracy, dodatki stażowe*, zostały ustalone korzystniej w *Układzie*. Kodeks pracy stworzył możliwości przyjęcia w drodze porozumienia istniejącego *Ponadzakładowego układu zbiorowego* i stosowania go w instytucjach kultury o charakterze komunalnym.

Pracownikom bibliotek państwowych i pracowników części bibliotek samorządowych, objętych *Ponadzakładowym układem zbiorowym pracy dla pracowników państwowych instytucji kultury*, spełniającym warunki uprawniające do renty inwalidzkiej lub emerytury, których stosunek pracy ustał w związku z przejściem na rentę lub emeryturę, przysługiwały odprawy ustalone w art. 28 *Układu*². Przepisy ust. 4–6 § 28 określiły szczegółowe warunki przyznawania *jednorazowej odprawy pieniężnej w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia dla pracowników, spełniających warunki uprawniające do renty inwalidzkiej lub emerytury, których stosunek pracy ustał w związku z przejściem na rentę lub emeryturę, a którzy przepracowali co najmniej 30 lat*. Pod warunkiem, że przepracowali w zakładzie pracy, z którego przechodzili na rentę inwalidzką lub emeryturę, co najmniej ostatnie 15 lat. Do 15-letniego okresu pracy zalicza się również okresy zatrudnienia w innych in-

¹ Informacja na temat warunków przyznawania i wysokości jednorazowej odprawy dla pracowników przechodzących na emeryturę lub rentę ukazała się w „Poradniku Bibliotekarza” 1999 nr 5.

² jak wyżej

stytucjach, stosownie do postanowień zawartych w ust. 5 i 6 § 28 *Układu*.

Pozostałym pracownikom ze stażem 30-letnim, którzy nie spełniali określonych w ust. 5 i 6 warunków, przysługiwała odprawa w wysokości wynagrodzenia trzymiesięcznego, to jest w takiej samej wysokości jak pracownikom przechodzącym na rentę inwalidzką lub emeryturę z zakładów nie objętych *Układem*.

Biblioteki publiczne stały się instytucjami samorządowymi, a w wyniku zmiany zasad gospodarki finansowej instytucji upowszechniających kulturę, wszystkie biblioteki publiczne przestały należeć do sfery budżetowej³. Jednak *rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 23 kwietnia 1999 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników instytucji kultury prowadzących gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych (Dz.U. Nr 45, poz. 446)* będzie

³ Stanowi o tym ustawa z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz.U. Nr 12, poz. 136, art. 29, pkt. 2).

prawdopodobnie stanowiło nadal podstawę do ustalania zasad wynagrodzenia oraz innych świadczeń związanych z pracą dla większości bibliotek samorządowych.

Zawarte w *Ponadzakładowym układzie* zasady wynagradzania, a także świadczenia dotyczące odpraw emerytalnych i rentowych, mogą być stosowane przez d. państwowe biblioteki publiczne i samorządowe, które zawarły porozumienia o stosowaniu *Układu przed 31 grudnia 1999 r.* Zasady te będą mogły być przeniesione do opracowanych przez biblioteki *zakładowych regulaminów wynagradzania lub zakładowych układów zbiorowych pracy*.

Informacja została przygotowana wspólnie z Biurem Budżetu i Finansów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Informacja w szczególności adresowana jest do pracowników bibliotek, państwa: Lucyny Partyki z Bydgoszczy, Teresy Wypych z Zielonej, Teresy Brauer z Kruszwicy, Ludwika Kawalec z Trzebnicy.

KRYSTYNA KUŹMIŃSKA

INFORMACJE • KOMUNIKATY • DONIESIENIA

Bibliotekarze łódzcy na łamach czasopism regionalnych

• W latach 1917–1998 na łamach „Kuriera Łódzkiego”, „Godziny Polskiej”, „Głosu Robotniczego”, „Osnowy”, „Odgłosów”, „Kalejdoskopu”, „Republiki”, „Expressu Ilustrowanego”, „Dziennika Łódzkiego”, „Dziennika Polskiego” i łódzkiej „Gazety Wyborczej” ukazało się 971 artykułów, których autorami lub bohaterami byli bibliotekarze łódzcy. Odnotowano 268 nazwisk łódzkich bibliotekarzy, a wśród nich przede wszystkim bibliotekarzy Książnicy Miejskiej – obecnie Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, bibliotekarzy bibliotek dzielnicowych i rejonowych, którzy łącznie stanowili ok. 90% całości – pozostali to bibliotekarze bibliotek naukowych.

W tym okresie grupa bibliotekarzy piszących „na łamach łódzkich czasopism” obejmuje nazwiska następujących członków SBP: Jana Augustyniaka, Jerzego Andrzejewskiego, Marka Czechowskiego, Cecyli Duninowej, Janusza Dunina, Andrzeja Gawrońskiego, Romana Kaczmarka, Andrzeja Kempy, Michała Kuny, Barbary Lis, Izabeli Nagórskiej, Elżbiety Pawlickiej i Tadeusza Telmy.

Wśród wymienionych największy dorobek „pisarski” na łamach czasopism regionu łódzkiego posiada Andrzej Kempa – 386 artykułów.

Izabela Nagórska

Białoruskie dzieci w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Piaseczno

• Na przełomie lipca i sierpnia 2000 r. gościł w Piasecznie na zaproszenie władz tego miasta dziecięcy ze-

spół wokalnie-muzyczny „Skowronki” z Mińska na Białorusi. Zespół działa przy Polskim Towarzystwie Kulturolno-Oświatowym „Poloniczki” w Mińsku.

21-osobowa grupa w wieku 6–16 lat wraz z kierowniczką p. Marią Mudriecową-Rodkiewicz odwiedziła m.in. Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Piaseczno. Na zakończenie wycieczki po mieście odbyło się tu spotkanie z kronikarzem, regionalistą, zbieraczem i kolekcjonerem wszelkich pamiątek związanych z dziejami naszego miasta – p. Jerzym Duszą. Dzieci żywo interesowały się polską książką i prasą dostępną w Czytelni Oddziału Dziecięcego. O tym jak bardzo brakuje im dobrej, polskiej książki dla dzieci dowiedzieliśmy się z rozmów z p. Marią i z samymi dziećmi. Obserwując z jaką ciekawością sięgają po kolejne egzemplarze, jak żywo dyskutują o przeglądanych książkach, nie mieliśmy wątpliwości, jaką pamiątkę zabiorą ze sobą do Mińska. Dar w postaci 30 egz. książek, wśród których była literatura dziecięca i młodzieżowa oraz zbiór polskich kołęd z zapisem nutowym został przekazany zespołowi przez Dyrektora Biblioteki po uroczystości z okazji kolejnej rocznicy wybuchu powstania warszawskiego. W części artystycznej tej uroczystości dzieci dały popis znajomości polskich piosenek i pieśni patriotycznych, polskiej poezji i muzyki. Wiersz Marii Konopnickiej *Przed sądem* w wykonaniu 12-letniego Antona wycisnął łzy z niejednych oczu. Chłopiec zadziwił wszystkich piękną polszczyzną i wrażliwością, z jaką deklamował te piękne strofy.

W podziękowaniach złożonych zespołowi przez burmistrza Andrzeja Możdzierzę padła obietnica kolejnego zaproszenia dla zespołu, co spotkało się z ogromnym aplauzem.

Anna Mokrzycka

Polskie Bractwo Kawalerów Gutenberga

● Bractwo Kawalerów Gutenberga włączyło się czynnie do organizowanej przez Fundację INFO XXI imprezy promującej czytanie pod nazwą „Szał Czytania”. Pierwsze wydanie imprezy miało miejsce w kwietniu 2000 r., natomiast w dniach 3 do 6 sierpnia odbył się „Wakacyjny Szał Czytania” w Kolobrzegu.

Kolejna inicjatywa realizowana przy aktywnym wsparciu Bractwa to obchody 600-lecia urodzin Jana Gutenberga zorganizowane przez wydawnictwo Bernardinum pod patronatem marszałka Sejmu Macieja Płażyńskiego w Pelplinie. Obchody odbyły się w Pelplinie 7.09.2000 r.

Na początku października planowana jest przez Bractwo impreza, w trakcie której nastąpi uroczyste przekazanie książek zakupionych za środki zebrane podczas charytatywnego Balu Słowa Polskiego bibliotekom szkół wiejskich na terenach objętych strukturalnym bezrobociem.

Jacek Kuśmierczyk

Obchody 600-lecia Jana Gutenberga w Pelplinie

● Z okazji 600-lecia urodzin Jana Gutenberga – wyznaczył drukarnię Wydawnictwo Diecezji Pelplińskiej „Bernardinum” i Polskie Bractwo Kawalerów Gutenberga zorganizowały pod patronatem prof. dr hab. Jana Bernarda Szłaga – biskupa pelplińskiego, Macieja Płażyńskiego – marszałka Sejmu RP i Kazimierza Ujazdowskiego – ministra kultury i dziedzictwa narodowego uroczyste obchody w Pelplinie 7.09.2000 r., w czasie krótkich m.in. otwarto wystawę „Sztuka książki”, prezentowano *Biblię* Gutenberga, przeprowadzono pokazy starych technik drukarskich: warsztatu papiernika, drukarskiego, introligatorskiego, konserwatorskiego. Na uwagę zasługuje fakt przedstawienia listu intencyjnego w sprawie druku reprintu pelplińskiego egzemplarza *Biblii* Gutenberga, co dla bibliotekarzy oznacza realną możliwość zapoznania się z tym wspaniałym zabytkiem rangi światowej. (*J.Ch.*)

I edycja Targów Książki Edukacyjnej '2000 w Warszawie

● Zainteresowanie książką edukacyjną w Polsce jest duże; stąd też potrzeba zorganizowania dodatkowych targów w tym samym roku, tuż przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego. Oferta targów sierpniowych to podręczniki, słowniki, leksykony, materiały edukacyjne w wersji tradycyjnej i multimedialnej 109 wydawców. Targom towarzyszyło 60 imprez: spotkań z autorami książek, dyskusji, seminariów, wystaw plastycznych. Dla uczniów i ich rodziców targi w Pałacu Kultury i Nauki stwarzają możliwość nabycia podręczników szkolnych i innych pomocy w jednym miejscu – i po atrakcyjnej cenie. Są to największe targi książki edukacyjnej w Europie Środkowo-Wschodniej. A tymczasem prognozy czytelnictwa w Polsce nie przedstawiają się zachęcająco: 46% społeczeństwa deklaruje przeczytanie przynajmniej 1 książki w roku, a na zakup książki przeznaczamy miesięcznie zaledwie 1 zł i 75 gr. (*J.Ch.*)

Biblioteki publiczne u progu XXI wieku

● Ogólnopolską konferencję pod takim tytułem zorganizowała Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Suwałkach w dniach 12–13.10.2000 r. – pod patronatem dyrektora Biblioteki Narodowej Michała Jagielly – w zabytkowych i malowniczych pomieszczeniach Klasztoru pokamedulskiego na wyspie Wigry. Celem konferencji było zaprezentowanie ewolucyjnego charakteru rozwoju techniki

komputerowej i jej wykorzystanie w tworzeniu otwartego społeczeństwa informacyjnego. Początek XXI wieku – to rozwój bibliotek multimedialnych i wirtualnych, integracja wspólnot europejskich.

W programie zwrócono uwagę na rolę bibliotek w kształtowaniu tożsamości kulturowej, wspólnot w kulturze, kulturę biblioteczną i informację w dobie powszechnych mediów, a także na tendencje rozwojowe bibliotekarstwa i informacji naukowej w XXI wieku i budownictwo biblioteczne. Wśród prelegentów same znakomitości: prof. dr hab. Anna Sitarska, prof. dr hab. Jacek Wojciechowski, prof. dr hab. Marcin Drzewiecki, prof. dr hab. Wanda Pindłowa, prof. dr hab. Jan Malicki, dr Stanisław Czajka, mgr Stanisław Krzywicki, mgr Jan Leończuk i gospodarz obrad – mgr Andrzej Chuchnowski – dyrektor Biblioteki Publicznej im. M. Konopnickiej w Suwałkach. Konferencji towarzyszyły imprezy folklorystyczne oraz jednodniowa wycieczka autokarowa do Wilna.

Powiatowe i wojewódzkie biblioteki publiczne '2000

● Problemy tworzenia i działalności bibliotek wojewódzkich i powiatowych w zreformowanym systemie administracyjnym kraju znajdują się od początku 1999 r. w centrum zainteresowania Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Świadczą o tym liczne konferencje poświęcone temu zagadnieniu oraz publikacje.

Tym razem organizatorzy: SBP oraz Miejska Biblioteka Publiczna im. A. J. Załuskich w Radomiu zaprosili bibliotekarzy do Jedni k. Radomia na trzydniowe obrady. W programie zaprezentowano 15 referatów dotyczących uwarunkowań politycznych (Jan Wołosz), prawnych (Wojciech Szymanowski), organizacyjnych (Jerzy Maj) oraz informacyjnych, kulturalno-oświatowych, współpracujących ze środowiskiem, a także prognostycznych (Andrzej Tyws). Podczas trzydniowego środowiskowego dialogu poddano analizie całokształt działalności obecnej biblioteki powiatowej. W trakcie obrad prezentowano akcesoria biblioteczne renomowanej szwedzkiej firmy BTJ, zapopatrującej najbardziej znane biblioteki światowe (reklama w nr 7-8/2000 „PB”) oraz nowości wydawnicze. Miłym akcentem obrad była wycieczka „Szlakiem Jana Kochanowskiego” (Sycyna, Czamolas, Zwoleń). (*J.Ch.*)

O edukacji europejskiej w Karpaczu ciąg dalszy

● Grodzka Biblioteka Publiczna w Jeleniej Górze zorganizowała w Karpaczu w dniach 25–27.09. br. pod patronatem Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Nysa kolejną międzynarodową konferencję dyrektorów i kierowników publicznych bibliotek samorządowych polskich, czeskich nt. „Edukacja europejska. Nowe zadania bibliotek samorządowych Euroregionu Nysa”. Ciekawy temat, interesujące referaty, atrakcyjne miejsce spotkania, przyciągnęły wielu uczestników. W programie wiele wystąpień. W tym miejscu wymienimy tylko kilka przykładowych, mając nadzieję, że organizatorzy prześlą do redakcji relację z narady: Marcin Zawila: Euroregion Nysa wobec jednoczącej się Europy; Joanna Skrzyżkowska: Jak biblioteki publiczne mogą służyć integracji Polski z Unią Europejską?; Jan Wołosz: Polskie biblioteki publiczne w drodze do Unii Europejskiej; Stanisław Czajka: Rola Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w okresie przekształceń ustrojowych; Roman Ławrynowicz: Zwiastuny nowoczesności. Działania nowatorskie bibliotek publicznych Województwa Warmińsko-Mazurskiego; Andrzej Tyws: Biblioteka publiczno-uczelniana. Modelowa koncepcja i praktyka i inne. Na uwagę zasługują wy-

stąpienia bibliotekarzy niemieckich i czeskich. W pierwszym dniu konferencji miała miejsce promocja książki Grażyny Lewandowicz *Biblioteki publiczne w krajach Unii Europejskiej*, wydanej przez Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, a w trzecim, ostatnim dniu narady, po tak bogatym programie – dużym powodzeniem cieszyła się wycieczka do schroniska Samotnia nad Małym Stawem. (J.Ch.)

ZAPROSILI NAS...

● Specjalistyczne Biuro Turystyki Targowej JOINTEX na wyjazd szkoleniowy EXPO 2000 Człowiek – Technika – Natura. Hannover. 01.06–31.10.2000 r.

● Specjalistyczne Biuro Turystyki Targowej JOINTEX na wyjazd szkoleniowy na Międzynarodowe Targi Książki Frankfurt Buchmesse 2000 we Frankfurcie. 16–21.10.2000 r.

● Prezydent miasta Płocka, Dyrektor Książnicy Płockiej im. Wł. Broniewskiego na uroczystą inaugurację działalności Biblioteki dla Dzieci po kapitalnym remoncie i modernizacji. W programie m.in: poświęcenie budynku przez Jego Eminencję Ks. Biskupa Romana Marcinkowskiego, odczytanie Aktu Nadania Bibliotece imienia Wandy Chotomskiej oraz program artystyczny grupy teatralnej ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Płocku. 11.09.2000 oraz na seminarium „Animacje czytelnictwa dziecięcego” z udziałem bibliotekarzy z Darmstadt i Możejek. 12.11.2000 r.

● Biblioteka Narodowa do Salonu Pisarzy na spotkanie ze Stefanem Bratkowskim. 12.09.2000 r.

● Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach. Filia nr 14 na otwarcie wystawy „Korespondencja polskich żołnierzy w niemieckich obozach jenieckich w latach 1939–1945. Na wystawie zgromadzono ponad 400 eksponatów: kart pocztowych, listów wychodzących z obozów jenieckich zlokalizowanych w poszczególnych okręgach wojskowych III Rzeszy. 12.11.2000 r.

● Dyrektor Biblioteki Narodowej na otwarcie wystawy UKRAINA-POLSKA – pod honorowym patronatem Jerzego Giedroycia. 21.09.2000 r.

● Archiwum Akt Nowych. Archiwum Dokumentacji Mechanicznej na Dni Otwarte. 15–16.09.2000 r.

● Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich i Miejska Biblioteka Publiczna im. A. J. Załuskich w Radomiu na konferencję pt. „Samorządowe biblioteki powiatowe – projekcje i realia” do Jedni Letnisko k. Radomia. 20–22.09.2000 r.

● Kuratorium Oświaty w Lublinie, Urząd Marszałkowski, Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich na konferencję „Rola i miejsce nowoczesnej biblioteki w zreformowanej szkole” 25.09.2000 r.

● Biblioteka Narodowa do Salonu Wydawców na spotkanie z Wydawnictwem BOSZ. 26.09.2000 r.

● Komisja Opracowania Rzeczowego Zbiorów przy ZG Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na Ogólnopolskie Warsztaty nt. „Język hasel przedmiotowych Biblioteki Narodowej” 18–19.10.2000 r. i „Charakterystyki wyszukiwawcze literatury pięknej” – 20.10.2000 r.

● Targi w Krakowie S.A., Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie na międzynarodową konferencję bibliotekarzy „Literatura dzisiaj”. 27.10.2000 r. podczas 4. Targów Książki w Krakowie.

Za zaproszenia dziękujemy!

Poradnik BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Ukazuje się od roku 1949

Komitet Redakcyjny: Elżbieta Barbara Zybort (przewodnicząca), Mirosława Majewska (sekretarz), Sylwia Błaszczuk, Wiesława Borkowska-Nichthaus, Andrzej Kempa, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz, Robert Miszczuk, Anna Skubisz, Barbara Sępniewska

Redaktor naczelny: Jadwiga CHRUŚCIŃSKA tel. 822-43-49, 0604-132-264

Sekretarz redakcji: Małgorzata KISIŁOWSKA tel. 0602-343-267

Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK 827-52-96

Projekt graficzny okładki i piktogramów: Agata LIPNICKA

Współpracują z redakcją: Jadwiga Andrzejewska, Lucjan Biliński, Grażyna Biliska, Lidia Błaszczuk, Seweryn Dobrzelewski, Ewa Gruda, Stefan Kubów, Krystyna Kuźmińska

WYDAWNICTWO

**Dyrektor Wydawnictwa — Janusz NOWICKI tel./fax 827-52-96
00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7**

Konto SBP: BIG Bank Gdański SA IV O/Warszawa Nr 11601120-4040-132

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki 17a, 05-825 Grodzisk Mazowiecki
ISSN 0208-4333. Indeks 352624

magazyn literacki

najlepsze źródło informacji
o literaturze i rynku książki

PRENUMERATA NA ROK 2000 tylko 45 zł za 10 numerów

Wpłaty prosimy dokonywać na konto:
Wydawnictwo Magazyn Literacki Sp. z o.o.,
00-844 Warszawa, ul. Grzybowska 77,
BPH SA Filia IV O/W-wa 10601060-320000440610

DO AUTORÓW

Redakcja uprzejmie prosi Autorów nadsyłających teksty do druku o podawanie następujących danych:

1. Imię i nazwisko
2. Data i miejsce urodzenia
3. Imiona rodziców
4. Adres zamieszkania
5. Adres urzędu skarbowego
6. Nr PESEL
7. Nr NIP
8. Miejsce pracy i funkcja
9. Numer konta bankowego

REALIZUJEMY natychmiast zamówienia na:

- REGAŁY - metalowe i drewniane
- BLOKI KATALOGOWE
- WÓZKI BIBLIOTECZNE
- ZASTAWKI METALOWE
- SKRZYNKI NA KARTY
- INNY SPRZĘT BIBLIOTECZNY

TAKŻE WEDŁUG DOKUMENTACJI ZAMAWIAJĄCEGO

ZAKŁADY DLA NIEWIDOMYCH W ŁASKACH
Warsztaty Szkolenia i Rehabilitacji Zawodowej
05-080 Izabelin
tel/fax (022) 752 23 26

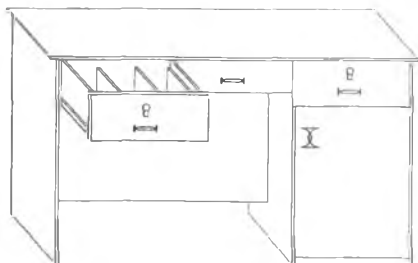
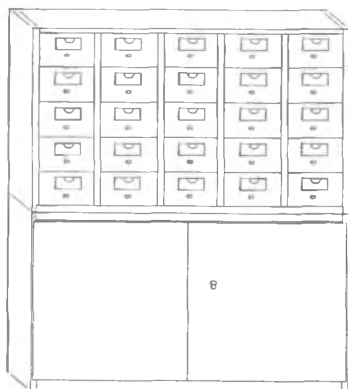

SoftMaster

40-555 Katowice ul. Rolna 43
(032) 203-13-05, tel/fax (032) 202-33-95

Bezpośredni wykonawca
drewnianych mebli
bibliotecznych oferuje:

- ☞ Szafki katalogowe
- ☞ Lady biblioteczne standardowe i z szufladami na prowadnicach
- ☞ Regały typowe i ekspozycyjne

*Producent uwzględnia
indywidualne życzenia
klienta w zakresie
wymiarów i kolorów mebli.*

Trening pamięci - czy to konieczne ?

Szanowni Bibliotekarze!!!

W natłoku ogromnej ilości książek oraz wszelkich informacji, które pojawiają się systematycznie na rynku księgarskim ginie wiele, jakże istotnych spraw. Dlatego z naszym problemem, problemem rozwoju pamięci, uwagi i koncentracji dotyczącym dzieci, nauczycieli, pedagogów szkolnych, logopedów, psychologów, zwracamy się właśnie do Państwa. Gdy 10 lat temu powstawało Wydawnictwo Ekolog z siedzibą w Pile, nikt z nas nie przewidywał, że zajmować się będziemy pamięcią. Jednak życie pokazało, jak ważny to problem i dlaczego należy poświęcić mu tyle uwagi. Kiedy pojawiły się pierwsze sygnały pochodzące od dzieci i młodzieży, że uczenie się tradycyjnymi metodami przerasta ich możliwości, nie zlekceważyliśmy tego sygnału - wręcz przeciwnie, zaczęliśmy obserwować rynek, by pomóc młodemu czytelnikowi. I co się okazało! Na rynku jest mnóstwo publikacji o super pamięci, super czytaniu i pisaniu, w kategoriach czysto teoretycznych. Nie tego szukali młodzi ludzie i nie na bazie tych książek mogli im pomóc nauczyciele. I wówczas los zetknął nas z działającym w wielu krajach świata Moskiewskim Centrum Ejdos (pamięć obrazowa). Profesor Nauk Pedagogicznych Igor Matiużyn (oraz wspierały zespół pedagogów z Moskwy) opracował rewelacyjnie prosty i jakże skuteczny sposób treningu pamięci, a co za tym idzie - łatwiejszego przyswajania informacji, szybszej nauki języków obcych, bezbolesnego opanowania tabliczki mnożenia, położenia kresu błędom ortograficznym. 12-let doświadczeń, wielomilionowe nakłady książek, kompetentni autorzy książek i programu, to wszystko zadecydowało o rozpoczęciu druku serii książek edukacyjnych z zakresu rozwoju pamięci, uwagi i koncentracji. Pragniemy i Państwu zaprezentować ten cykl jakże potrzebnych książek, byście mogli zapoznać się z ich przydatnością, w dobie reform zachodzących w szkolnictwie i byście mogli Państwu zaproponować pracę na tych pozycjach książkowych pedagogom, logopedom, psychologom, nie zapominając o dzieciach i młodzieży, a także ich rodzicach.

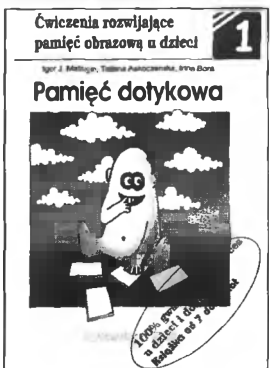
Pierwszą pozycją, która ukazała się w Polsce nakładem naszego wydawnictwa, była książka pt. „Jak rozwijać pamięć i uwagę Waszego dziecka”. Dzięki bogactwu atrakcyjnych form aktywizacji oraz przystępnemu językowi, nasza książka nie nudzi, wręcz przeciwnie, znakomicie zachęca do pracy! Wykorzystując dziecięcę skłonność do fantazjowania pobudza wyobraźnię i uaktywnia obszary pamięci, które dotychczas nie były wykorzystywane.

Drugą książką z tej serii była „Magia pamięci, czyli książka o tym, jak rozwinąć uwagę i pamięć w szkole podstawowej”. Autorzy książki są ekspertami w tworzeniu niekonwencjonalnych metod rozwoju pamięci zarówno u dzieci, jak i u dorosłych. Metody te praktykowane na przestrzeni wielu lat dały znakomite rezultaty. Książka ma przystępną formę dla każdego czytelnika. Można ją śmiało rekomendować do stosowania w trakcie różnorodnych zajęć. Pomaga również w kształceniu i doskonaleniu zainteresowań dzieci.

Uzupełnieniem prezentowanych książek są zeszyty ćwiczeń:

„Pamięć dotykowa” - problemem tego rodzaju pamięci od strony praktycznej nie zajął się do tej pory nikt, oprócz Centrum Ejdos. A jest to pierwszy rodzaj pamięci, z którym ma do czynienia młody człowiek przychodzący na świat. Nie wolno go więc lekceważyć i nie doceniać.

„Pamięć wzrokowa” - zeszyt ćwiczeń zawierający gry i zabawy oparte na pamięci obrazowej. „Wzrokowcy” (po przejściu treningu) mają szansę udoskonalić ten rodzaj pamięci, a „nie wzrokowcy” - odkryć w sobie dodatkowe możliwości pamięci.

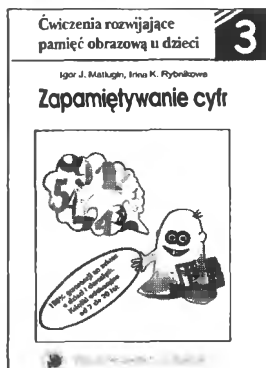
„Zapamiętywanie cyfr” - daty historyczne, numery telefonów, urodziny naszych bliskich, numery rejestracyjne samochodów, to tylko nieliczne przykłady rozwiązania problemu związanego z cyframi.

Wkrótce ukażą się kolejne tytuły:

„Pamięć węchowa” - świat zapachów każdego dnia roztacza przed nami swe podwoje, warto poświęcić kilka chwil i temu wycinkowi naszej pamięci.

„Zapamiętywanie imion” - tak wiele osób nas otacza. Jak spamiętać ich imiona, nazwiska, twarze, charaktery? Już wkrótce pokażemy, jak rozwiązać dany problem.

Szanowni Bibliotekarze!!! Podsumujmy: Dobra pamięć, to szybsza nauka języków obcych, łatwiej przyswajalny materiał szkolny, to nowy sposób błyskawicznego opamiętania tabliczki mnożenia, to skuteczna walka z błędami ortograficznymi, to umiejętność relaksacji i walki ze stresem. Książki Szkoły Ejdeyki Igora Matiugina są pożyteczne nie tylko dla dzieci i ich rodziców, lecz także dla pedagogów, psychologów i logopedów. Nasz program poznało wielu doradców metodycznych w Polsce. Na naszych 10-o dniowych kursach prowadzonych osobiście przez autorów książek przeszkoliliśmy dotychczas ponad 300-u doradców, nauczycieli, pedagogów szkolnych, wychowawców przedszkoli i dyrektorów tychże placówek. Nie spotkaliśmy się z krytyką proponowanych przez nas zabaw, ćwiczeń kształcących uwagę i koncentrację. Wręcz przeciwnie- zarówno władze oświatowe, jak i rodzice oraz dzieci biorące udział w naszych treningach pamięci, utwierdzają nas w przekonaniu, że obraliśmy słuszną i konieczną drogę dla rozwoju pamięci. Świadczą o tym liczne nagrody i wyróżnienia, a także rosnąca liczba zainteresowanych w Polsce osób, które po zapoznaniu się z treścią książek, pragną wziąć udział w kursach organizowanych przez Centrum Ustawicznego Kształcenia Pamięci, Uwagi i Koncentracji.

Podajemy Państwu wzór zamówienia serii książek edukacyjnych rozwijających pamięć:

Zamawiam:

1. Jak rozwijać pamięć i uwagę Waszego dziecka	szt..... x 9,50 zł/szt
2. Magię pamięci...	szt..... x 11,50 zł/szt
3. Pamięć dotykową	szt..... x 8,50 zł/szt
4. Pamięć wzrokową	szt..... x 8,50 zł/szt
5. Zapamiętywanie cyfr	szt..... x 8,50 zł/szt

Pokryje koszty przesyłki w wysokości 7 zł.

Nazwa szkoły.....

Adres....., kod.....

Fakturę wystawić:.....NIP.....

Zamówienie prosimy przestać na adres: Ekolog Inwest, sp. z o.o., al. Wojska Polskiego 43, 64-920 Pila lub faksem (067) 212-22-63, 215-29-46.

Jesteśmy przekonani, że każda biblioteka szkolna w Polsce, każda świetlica powinna posiadać komplet takich pozycji książkowych, by był on dostępny dla nauczyciela, a już obowiązkowo nauczyciela nauczania początkowego. Mocno wierzymy, że to właśnie Państwo - Bibliotekarze, zrozumiecie: dziś należy zainwestować w pamięć, by jutro było łatwiejsze!

Te książki warto mieć!!!

Jeśli zarekomendujecie Państwo te pozycje nauczycielom - będą Wam wdzięczni!!!

Folia samoprzylepna do oprawy książek

Wymiary rolki (m x cm) • Cena rolki

25 x 24	71,00
25 x 26	75,00
25 x 28	79,20
25 x 30	83,00
25 x 35	98,00
25 x 40	109,80
25 x 45	123,00

PROWADZIMY SPRZEDAŻ WYSYŁKOWĄ

Ceny brutto w PLN, nie zawierają kosztu przesyłki

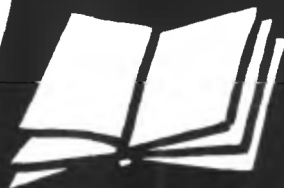
DANTEKS

Zamówienia:

60-195 Poznań, ul. Szeherazady 32

tel. (0-61) 861-87-67, fax (0-61) 861-88-31

E-mail: afrackowiak@post.pl

Folie samoprzylepne do okładania książek

ZŁOTY
MEDAL

IV Międzynarodowe Targi Papiernicze
Meeting Premiera 99' - Warszawa
i Targorap 99' - Wrocław

Idealny sposób na trwałe zabezpieczenie księgozbiorów

łatwe w użyciu, grube folie - 75 mikronów,
odklejalne - można je ponownie odkleić nie niszcząc książki

Wymiar rolki (m x cm)	Cena hurtowa brutto w PLN
2 x 45	9,63
3 x 45	13,80
20 x 45	84,53
20 x 30	63,13
10 x 60	63,13

Koszt przesyłki pokrywamy przy zamówieniach powyżej 200 zł.

ALTREX

Dział Handl.: 05-520 Konstancin ul. Świątlicowa 7/9
Siedziba : 05-510 Konstancin, ul. Kościelna 8
tel : 022/ 7541066-7 fax: 022/ 7540066
E-mail: altrex@altrex.pl

Systemy SOWA i SOWA2 w środowisku WINDOWS

Firma SOKRATES przez 9 lat swojej działalności w dziedzinie informatyzacji bibliotek opracowała dwa systemy SOWA i SOWA2, wspomagające wszystkie sfery działalności biblioteki. Nasze programy zostały już wdrożone w ponad 500 bibliotekach. Systemy SOWA i SOWA2 umożliwiają katalogowanie nie tylko zbiorów bibliotecznych takich jak książki, czasopisma, zbiory specjalne (w tym prace naukowe, zbiory muzyczne, normy, kasety oraz zbiory nietypowe, itd.) lecz także wszelkiego rodzaju informacji naukowej (publikacje) i bibliograficznej (np. regionalnej), faktograficznej, biznesowej itd. Usprawniają pracę biblioteki począwszy od obsługi wypożyczeń, po udostępnienie czytelnikom informacji poprzez Internet, wraz z usługą zamawiania i rezerwowania wybranych pozycji. Zaspokajają potrzeby działów zajmujących się gromadzeniem i akcesją zasobów, obsługą inwentarzy, wykonaniem skontrum. Wśród użytkowników systemów SOWA i SOWA2 codzienną praktyką jest wykorzystywanie baz innych bibliotek np. BZCZ, Przewodnika Bibliograficznego, baz innych użytkowników SOWY, baz bibliotek pracujących w systemach VTLS, Horizon, Aleph, i in.

Najnowsze produkty naszej firmy - programy OPAC/WINDOWS dla systemów SOWA i SOWA2 działają w trybie graficznym. Pracują równocześnie z pozostałymi modułami, dla których odpowiednie wersje graficzne już powstają.

The screenshot shows the SOWA OPAC/WINDOWS interface. At the top, there is a search bar with 'Idź do' set to '20721' and a 'Szukaj' button. Below the search bar is a list of search results. The first result is highlighted, and a detailed card is displayed on the right side of the screen. The card is titled 'Karta katalogowa' and contains the following information:

TAZKY, Ladislav W 82-3

Dunajskie groby / Ladislav Tazky; przel. ze słow Danuta Abrahamowicz, wstęp Witold Nawrocki
Katowice : Śląsk, 1970 - 328 s.; 21 cm
(Biblioteka Pisarzy Czeŝkich i Słowackich)

885.4.3

At the bottom of the interface, there are buttons for 'Drukuj', 'Przeŝlij kartę', 'Ustaw parametry karty', 'Drukuj kartę', 'Nawiguj', and 'Ustaw drukarkę'. The status bar at the bottom shows 'Start' and 'Sowa'.

Wszystkim bibliotekom, które posiadają sprzęt komputerowy, podjęły decyzję o zakupieniu naszego oprogramowania ale nie dysponują jeszcze środkami na ten cel, udostępniamy nieodpłatnie czasową licencję na pakiet programów SOWA umożliwiający rozpoczęcie pracy nad własnymi katalogami.

Szczegółowe informacje o programach można uzyskać pod adresem www.sokrates.pl,
oraz pod nr tel. 0-61 841-00-13, 847-46-90, 847-57-49, fax w. 35

Korespondencję prosimy kierować na: os. Stefana Batorego 13/27, skrytka 40, 60-967 Poznań.
e-mail: sokrates@man.poznan.pl

„SUNTUS”
Firma Usługowo-Handlowa
80-215 Gdańsk
ul. Myczkowskiego 8/14
tel. (0-58) 345-65-44, 0-602-678-114

oferuje do sprzedaży publikacje autorstwa ELŻBIETY JANICKIEJ (d. Sobiborowicz) – nauczyciela bibliotekarza prowadzącego szkolenia dla nauczycieli z całej Polski w zakresie katalogowania i obsługi komputerowej MOL.

1. **Słownik haseł wzorcowych** – do wykorzystywania w programie komputerowym dla bibliotek MOL. Zawiera on ok. 2500 haseł powiązanych z symbolami UKD, odsyłacze skojarzeniowe i hasła odrzucone.
2. **Opisy bibliograficzne lektur z języka polskiego** od klasy pierwszej do maturalnej.
3. **Opisy bibliograficzne wydawnictw encyklopedycznych i monograficznych** (z różnych dziedzin wiedzy).
4. **Praktyczny poradnik katalogowania** wraz z przykładami (książki jedno- i wielotomowe oraz wydawnictwa niesamoistne) do zastosowania w katalogach i kartotekach.
5. **Opisy bibliograficzne** – artykułów z „Cogito” – od 1994 r.
6. **Testy ze znajomości lektur szkolnych w gimnazjum i liceum** wraz z odpowiedziami dla nauczyciela – forma broszury luźnej z możliwością powielania.
7. **Bibliografia zawartości „Polonistyki”** autorstwa Edyty Majer – forma dyskietki zawierająca ok. 2300 pozycji od 1970 do 1999 r.
8. **Mapa topograficzna do trylogii H. Sienkiewicza** w wersji czarno-białej opracowanej pod omawianie lektury szkolnej.

NOWA OFERTA! Wykonywanie na indywidualne zamówienie **eksklibrisów** wg propozycji materiałów zamawiającego – w ilości minimum 500 sztuk – cena 500 zł + 1 zł za każdy następny.

Koszt wysyłek pokrywa Wydawca

OFERTA CENOWA – ZAMÓWIENIE

Pieczęć firmowa lub nazwisko	miejsceowość, dnia	cena	szt.
1. Słownik haseł wzorcowych i praktyczny poradnik katalogowania (Nowa wersja 2000)			
● książka		30 zł	.....
● dyskietka		30 zł	.....
2. Opis bibliograficzny lektur z jęz. polskiego			
● książka		25 zł	.....
● dyskietka		20 zł	.....
3. Opisy bibliograficzne wydawnictw encyklopedycznych i mono.			
● dyskietka		30 zł	.....
● broszura		25 zł	.....
4. Praktyczny poradnik katalogowania (Nowa wersja 2000)			
● książka		20 zł	.....
5. Opisy bibliograficzne – artykułów z „Cogito”			
● dyskietka		20 zł	.....
6. Testy ze znajomości lektur szkolnych w gimnazjum i liceum wraz z odpowiedziami dla nauczycieli			
● broszura		25 zł	.....
● dyskietka		15 zł	.....
7. Bibliografia zawartości „Polonistyki”			
● dyskietka		30 zł	.....
8. Mapa trylogii			
● na papierze młkkim 70 cm x 60 cm		20 zł	.....
● mapa laminowana 70 cm x 60 cm		25 zł	.....

Podpis Głównego Księgowego

Podpis Dyrektora

4. TARGI KSIĄŻKI W KRAKOWIE

26-29 PAŹDZIERNIKA 2000

Targi
w Krakowie SA

biuro i tereny targowe: 30-126 Kraków, ul. G. Zapolskiej 38

tel. 012 6372365, 0601 530595

fax 012 6386151

e-mail: sulek@targi.krakow.pl

www.targi.krakow.pl

patronat medialny:

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN

poleca:

LEKSYKON PWN. SPORT **Red. Dariusz Matyja**

Wyd. 1, leksykon, s. 356, brosz., 13x20,5 cm
ISBN 83-01-13293-0
cena 33 zł

Zawiera hasła tematyczne oraz biografie znanych sportowców, informacje o najpopularniejszych klubach i organizacjach sportowych, opisy dyscyplin sportowych, artykuły dotyczące poszczególnych igrzysk olimpijskich.

Agata i Zbigniew Judyccy **POLONIA. SŁOWNIK BIOGRAFICZNY**

Wyd. 1, słownik, ark. wyd. 110, tw., 14,3x29,5 cm
ISBN 83-01-13186-1
cena 149 zł

Jedyny tak obszerny słownik współcześnie żyjących Polaków i osób polskiego pochodzenia mieszkających na obczyźnie. Zawiera 700 sylwetek uczonych, artystów, pisarzy, przedsiębiorców, inżynierów i konstruktorów, lekarzy, polityków i dyplomatów, podróżników, duchownych, wojskowych, sportowców. Biogramy – nawiązujące do wzorca hasel typu *Who's Who* (Kto jest kim) – obejmują szczegóły życiorysowe, dane o karierze zawodowej i służbie politycznej, funkcje organizacyjne, osiągnięcia naukowe czy artystyczne, publikacje, odznaczenia i nagrody, zainteresowania osobiste (hobby) i adres zamieszkania.

Słownik jest bogato ilustrowany (portrety i zdjęcia sytuacyjne). Wydany w podobnej szacie graficznej jako kolejny tom *Nowej encyklopedii powszechnej PWN* oraz jako edycja zagraniczna. Każde hasło jest opatrzone bibliografią.

BEDEKER TATRZAŃSKI

Wyd. 1, leksykon, s. 400, brosz. 12x23 cm
ISBN 83-01-13184-5
cena 39,90 zł

Popularnonaukowe opracowanie monograficzne przedstawiające topografię, geologię, historię eksploatacji Tatr oraz zarys informacyjny z dziedziny sztuki i literatury inspirowanej przez Tatry lub z nimi związanej.

Zawiera pełne opisy tatrzańskich obiektów topograficznych z ich podstawowymi danymi liczbowymi, budową geologiczną i znaczeniem turystycznym. Wyjaśnia pochodzenie i znaczenie nazw większości szczytów, przełęczy, grzbietów i dolin, wzbogacając te informacje o ciekawostki, legendy i anegdoty związane z każdym z tych obiektów. Nowością są opisy wielu obiektów, dotychczas nie zauważanych przez autorów przewodników, leksykonów i encyklopedii tatrzańskich oraz równoprawne potraktowanie polskich i słowackich danych (oraz poglądów) na topografię tatrzańską – nieraz diametralnie różniących się między sobą – jak również umieszczenie nazw polskich i słowackich, także w przypadku gdy w użyciu znajdują się ich różne wersje. Prezentowane informacje mogą stanowić obszerny suplement do istniejących przewodników i encyklopedii tatrzańskich.

Opisy poszczególnych tatrzańskich obiektów są ułożone w porządku topograficznym, co w połączeniu z wygodnym, poręcznym formatem umożliwia korzystanie z Bedekera tatrzańskiego bezpośrednio na szlaku.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN

00-251 WARSZAWA, ul. Miodowa 10
Dział Sprzedaży: tel. (0-22) 695-43-21, fax (0-22) 826-71-63

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN S.A.

Dział Dystrybucji Wysyłkowej Prenumerat
00-251 WARSZAWA, ul. Miodowa 10
tel. 0-800-120-145 (ogłoszenie bezpłatne w godz. 8-118)

**Zapraszamy do naszych księgarń własnych i promocyjnych na terenie całego kraju,
w których można kupić wszystkie publikacje naszego Wydawnictwa**